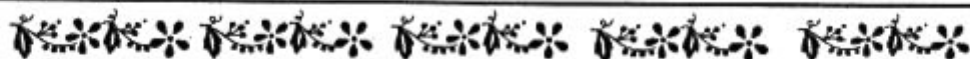

LART

IRODALMI FOLYÓIRAT

Vántsa Zoltán

Néma kiáltás

Bennem MIÉRT-ek tornyosulnak!
Szárnyra kelnek, majd porba hullnak.
Néma kiáltás lesz belőlük-
retten a test, a lélek tőlük.

Néma kiáltás: szenvedőkről.
Gyászról, könnyekről, temetőkről.
Falakról, szöges sorompókról,
magány-zárkában roskadókról.

Néma kiáltás: rombolásról,
halált sugárzó robbanásról.
Koldusokról meg éhezőkől
Templomokban is vétkezőkről.

Néma kiáltás: földről, fákról,
zöldet pusztító ostobákról.
Haló falvakról, csöpp tanyákról,
az ott felejtett dédanyákról.

Bennem MIÉRT-ek tornyosulnak!
Előtörnek, majd meglapulnak.
Néma kiáltás lesz belőlük-
retten a test a lélek tőlük.

Szabó S. András

versei

Magány

Megérint az elmúlás szele
Kapaszkodnál
De nincs kibe

Kezed görcsösen tapogat
Szemed a semmibe merül
Nincs segítség senkitől

Karod lehanyatlik
Erőtlen ág
Nem kell senkinek

A gondolatod is egyedül száll
S a tested is egyedül jut majd
Le, a föld mélyébe

Ha

Ha mindenki elhagyott
S Te székenben, megcsúfolva állsz az úton
Vess rám egy pillantást

Ha fáradt és beteg vagy
S ajkadról a szél csak panaszt repít tova
Nyújtsd felém kezéd

Ha nem marad senki ki melletted állna
Én segítek Neked
Híd leszek örvénylő víz felett

Fellobbanás

Ég szívemben a zápor fénye
Tűzgömbök lobognak lángok közt feketén
Ösztönömbe ragyogsz
Ha átfog a hajnal pírja
Energiádtól öled
Rámsüti végzetét.

Szakadék

Állj meg vándor, nézz körül
Mérd fel megtett utad hosszát
Gondolkozz és dönts
Ott egy új világ

Egy lépést tégy, s mögötted minden leomlik
Vissza nem fordulhatsz
Múltad a szakadék túlsó oldalán
Helyesen döntsél hát

Elmúlt szerelem

Úgy szerettük egymást, hogy egymásnak nyújtott
szerelemmel töltött poharunkból
cseppenként ittuk a nektárt
amíg lehetett
amíg volt benne

Most, hogy üres poharakkal állunk
csak bámuljuk egymást
vággyal, fájdalommal, szemrehányással szemünkben
hogyan miért
miért fogyott ki

Pedig a poharak tényleg üresek
s már nem is lehet őket feltölteni
meg nem is akarjuk
sőt
a poharakat is eldobjuk

Németh Dezső

Úgy fogd a kezem

Úgy fogd a kezem, lehet, hogy holnap már nem fogod,
Ólelj akkor is ha van vagy ha már nincsen rá okod!
Csak annyi legyek neked, mint erős kövezett part,
Mely szilárdan vészelt át árvízt, dühöngő zivatart.
Ha szíved deszkái már recsegve törnek széjjel -
Ólelj akkor is át kihűlő, hideg szenvedéllyel!
Úgy fogd a kezem, lehet, hogy holnap már nem fogod,
Hallgasd a morgásom legyintve, ma még hallhatod!

Holnap lehet, hogy néma üres doboz lesz a ház -
Előtti tested, homlokod a nem ismert szöke lárz
A nincsmire-várás ólom időlomhasága
A Lelked mezejébe sok mély üres gödrét ássa! -
S megkötözve látod a holdat ott a hegy fölött...
Mi lett volna elveszett, ami volt az is eltörött.
Úgy fogd a kezem, lehet, hogy holnap már nem fogod,
Ólelj akkor is ha van vagy ha már nincsen rá okod!

T. Ágoston László

Reggeli

- Éhes vagyok - szólt a kislány nyafogó, elnyújtott hangon és megrángatta az anyja kezét. Vékonyka, madárcsontú gyerekek volt, botladozva követte az időnként meg-meglóduló asszonyt, aki láthatóan sietett volna valahová, s terhére volt a koloncként rácsimpaszkodó apróság. Az asszony a húszas éveinek végét taposta. Hosszú, szőke haja a vállát verdeste. Töredezett végén még látszottak az egykori barna festék nyomai. Le kellene vágatni - gondolta -, egy kis dauert rakatni bele, netán egy kevés melírt, ahogy hajdan szokta, de hát nem telik rá. Nem is tudja, mennyibe kerül manapság a fodrász. Évek óta be se tette a lábát az üzletbe. Fodrász, meg kozmetikus? Nohiszen, a villanyszámlát se tudja kifizetni, nem hogy a haját rendbe rakatni. Pedig hajdan micsoda szép haja volt. Csillag, vállára omló hajkorona, mint a tévéreklámokban. Ha végigment az utcán, mind utána fordultak a férfiak. A férje, a volt férje, a Pista is emiatt habarodott bele. Mindig azzal szórakozott, hogy szeretkezés közben belefúrta az arcát. No, azt is megezte a fene... Végére is nem lett volna ő rossz ember, ha nem kapott volna rá az italra. De rákapott, mint a legtöbb férfi a telepen, akik naphosszat munka nélkül ödöngnek az utcán, meg a munkaközvetítő iroda előtt. Egyik cigarettát szívják a másik után, szidják a kormányt, aztán a kocsmában kötnek ki. Először csak egy-két korsó sör, aztán egy féldeci pálinka is bele, a végén már haza se talál. Rohadt egy élet...

- Ne rángass, anyu! Igazán, semmi rosszat se csináltam - szepgte a gyerek. - Most miért vagy dühös rám? Azért, mert éhes vagyok?

- Jaj, dehogy vagyok én rád dühös - torpant meg az asszony. Lehajolt és megcsókolta a gyerek homlokát. - De tudod, hogy sietnünk kell. Ha nem érünk oda időben, a Teri néni elmegy hazulról, aztán annyi. - Gondolatban még hozzátette, hogy akkor lőttek a mai reggelnek, de ezt nem akarta kimondani a lány előtt. Magának se szívesen vallotta be, mennyire kiszolgáltatott. Úgy jár takarítani, hogy reggelit, meg ebédet is kér. Viszi magával a kislányt, s ha már ott van, neki is adnak valamit. Volt olyan nagysága, aki szóvá is tette, hogy nem óvoda ez, itt dolgozni kell, nem gyereket pesztrálni, no de akkor ő is kinyitotta a száját... Ezek az új nagyságok is megérik a pénzüket. Néhány éve még pártbizottságokon meresztették a ki ne mondjam micsodájukat, most meg káéfté igazgatók. Vajon honnét lett nekik egyszeriben saját vállalatuk? Miből? Melyik öregapjuktól örökölték? A Sztálin Jósoktól, vagy a Kádár elvtársoktól?

- Vegyél föl, anyu, nem tudok ilyen gyorsan szaladni!

- Jól van, gyere, fölveszlek - mondta, s ölebe kapta a gyereket a két szatyor mellé. - Látod, ezt a buszt is lekéstük. Olyan ritkán járnak, hogy bele öszül az ember, mire kívárja a következőt. Mert ezek se tudnak mást, csak árakat emelni - hupantotta le indulatosan a gyereket a megállóban. - Amikor elkezdtem dolgozni a Nagy Gyárban, még egy forint ötven fillér volt a buszjegy és két percenként jött a busz. Most már ötven forint, és jó, ha húsz percenként bedöcög egy kocs.

- Mennyi az az egy forint, anyu? Adnak érte egy csokit? És az ötvenért mennyit adnak?

- Mit tudom én már, hogy miért mit adnak... Teljesen mindegy, mert nekünk se csokink nincs, se ötven forintunk. Aztán tudod, ha jön az ellenőr bácsi, azt kell mondani, hogy az anyu kilyukasztotta a jegyet, de te eldobtad.

- Tudom, de anyu, milyen az a jegy?

- Ne idegesíts, kislányom, ezt mondod, és kész! Megértetted?

- Igen, anyu, de fáj a gyomrom. Éhes vagyok...

- Én is éhes vagyok, azért kell sietnünk.

- És anyu, milyen az a Nagy Gyár? Az ott van, ahol az én óvodám?

- Igen, ott van az óvodád mellett. - A volt óvodád mellett - fűzte tovább magában a gondolatot. - A gyári óvodába járt a gyerek, amíg volt gyár, volt óvoda, és neki is volt munkahelye. Ma már egyik sincs. Az öreg szakik mesélték, hogy a hetvenes évek elején még majd negyvenezer ember dolgozott a Nagy Gyárban. A munkásoknak építették föl ezt a hatalmas lakótelepet. Ronda betonkaszik, de mégis csak lakás. Amikor összekerültek a Pistával, ők is kaptak egyet a gyártól. Másfél szobás szövetkezeti. A családból összekunyerálták a beugrót, aztán szépen törlesztgették a részleteket. Még bútor is tudtak bele venni részletre. Igaz, a Pista állandóan túlórázott, meg ő is igyekezett megfogni a pénzt, de volt értelme. Mondogatták a gyárban, hogy a göré elvtársak mennyit lopnak, csálnak, hazudnak, de hát a fenét érdekelte. No meg ha érdekelte is, mit tehetett? A férje is hóbörgött, aztán mire ment vele? Fölvívták a pártbizottságra, kapott egy fegyelmit, meg fél évre tíz százalékos fizetéscsökkentést. Erre aztán befogták a pofájukat. De azért volt olyan eset is, hogy a gyár előtt álló Lenin szobor kezébe nyomták a zsíroskenyert. Utána hetekig szaladgáltak a rendőrök, meg valami civil nyomozók a gyárban, de nem találták meg a tetteseket. A fél ország rajtuk röhögött. Aztán jött ez a fenenagy rendszerváltás, és kiderült, hogy a görék voltak a legnagyobb ellenzékiek. A párttitkár elvtárs káéfté igazgató úr lett, és aki véletlenül elvtársnak merte szólítani, másnap kirúgták a gyárból. Aztán szinte mindenkit kirúgták a gyárból. Csináltak belőle valami százötven káéftét, mert a göréknek kellett a zsíros állás, a melósokból meg alig maradt három ezer.

Először a férjét rúgták ki. Szaladgált a szerencsétlen egyik gyártól a másikig, de sehol se kellett hegesztő. Aztán jöttek a munkanélküli haverok, a pia... Kétszer jól megverte részegen. Józanul biztos nem tett volna ilyet. Harmadszorra kidobta a lakásból. A bíróság neki ítélte a lakást, meg a gyereket is. Gyerektartást persze nem kap, mert miből? Perelhetné a Pistát, de hát se bejelentett lakása, se jövedelme... Egyszer látta tökrészezen ülni egy padon. Nyáron nyakabátban... Tiszta toprongy lett az az ember. Pedig micsoda fess legény volt, és a legjobb hegesztő az üzemben...

- Anyu, soká jön még a busz? Nagyon éhes vagyok...

- Pszt!... Csendesebben kislányom, a bácsik meg a nénik nem kíváncsiak rá!

- De anyu! Mire kíváncsiak a bácsik, meg a nénik? Megmutassam nekik, hogy elszakadt a szandálom, meg a bugyim is lyukas?

A megállóban várakozók egymásra néztek és arébb húzódtak.

- Látod, hogy nem érdekli őket...

- Ahol tegnap voltunk, abban a nagy házban, te mondtad, hogy mutassam meg a néninek...

- Az egészen más volt, kislányom. Azt hittem, ott adnak pár forint segélyt. De te ezt még szerencsére nem érted. Ne is értsd meg soha!

- Az óvodában mindig volt reggelink. Most miért nincs reggelink, anyu?

- Nincs, hát nincs! Ne kérdezz mindig ilyen sületlenségeket! Maradj egy kicsit csendben!

Az óvoda... Azt is megszüntették. Pénteken még volt, hétfőn már nem. Hová vigye a gyereket, mihez kezdjen vele? Azt mondták, van a telep másik végén egy magánóvoda, ott beveszik. Elment megnézni. Havi tizenkétezer forint. Ő akkor tizenhét éves volt, keresett a gyárban. Ebből tíz a rezszi. Aztán hol az egyik szomszéd vigyázott rá, hol a másik. No, nem sokáig, mert egy hónap múlva neki is felmondtak. Bement a munkaközvetítőbe. Szakmája nincs, protekciója nincs, mit kezdjen vele? Lett volna valami átképzés húszezerért. Node... Egyrészt nincs húszezer forintja, másrészt hová tegye a gyereket, harmadrészt akkor se garantálják az állást, ha elvégzi. Jól össze is vették velük, mert azt mondták, hogy adja állami gondozásba a kislányt, különben a büdös életben nem tud elhelyezkedni. Ez aztán több volt a soknál. Úgy elküldte a nőt melegebb éghajlatra, hogy se köpni, se nyelni nem tudott. Három hónapig nem is álltak szóba vele.

No, ott állt a gyerekek egy rohadt fillér nélkül. Jött a közös képviselő, a villanyszámlás, a gázsámlás, meg a fene tudja még milyen számlások. Éjszakákön át bögött, de semmivel sem jutott előbbre. Egy nap leszóltotta valaki az utcán. Jó vágású fiatalember volt göndör fekete hajjal, nagy, barna szemekkel. Akkorát dobant a szíve amikor meglátta, majd kiugrott a melléből. Amíg együtt élt a férjével, soha, egyetlen más férfi sem volt az életében. Nem is volt rá szükség, a Pista ebben a tekintetben is állta a sarat. De hát annak már egy éve...

Nagyon jól érezte magát a göndör hajúval. Úgy, mint talán még senki mással. Kis híján az első alkalommal belésszeretett. A fene tudja, mi lett volna még ebből az első szeretkezésből, ha nincs ott az a "kis híján". Ez ugyanis az volt, hogy amikor a pasas fölkelt az ágyból, hanyag eleganciával oda csúsztatott neki kétezer forintot. "A rezsire" mondta. Lehet, sőt valószínű, hogy beszélt neki előtte a gondjairól. De nem azért, és főleg nem így! Először az arcába akarta vágni a pénzt. Már a keze is meglódult, de aztán a gyerekekre gondolt és eldugta a paplan alá. Befordult a fal felé, és egy álló napig zokogott. "Kurva lettem, kurva lettem" hajtogatta magában és patakzottak a könnyei. Este ki is mosta az ágyneműt, hogy nyoma se maradjon az egésznek.

Aztán más férfiak is jöttek. Alacsonyok, magasak, szőkék, barnák, soványok, kövérek... De csak olyanok, akik neki is tetszettek, s akkor, amikor ő akarta. Soha, senkitől nem kért egy fityinget sem. Annyit hagytak ott, amennyit akartak. Olyan is volt, egy hentes, aki két kiló karajt hozott. Így aztán megnyugtatta a lelkiismeretét, hogy nem lett kurva, csupán a természetes ösztönének engedett. Végére is egy huszonnyolc éves nő még nem vonult nap kólosztorba... Meg az is biztos, hogy soha nem jutott volna ide, ha nem zárták volna be a gyárat, meg nem züllött volna el a Pista.

- Anyu, miért nem szállunk föl? Nem látod, hogy itt a busz?

- Jól van, kislányom, ugorj gyorsan! Egy kicsit elgondolkodtam...

Hiába csöngetett, a kétemeletes villában nem mozdult senki. Csak a két hatalmas farkaskutya ugrott neki a kapunak, mint-ha az egész világot azonnal föl akarnák falni. Aztán lecsendesedtek amikor megismerték a hangját, és farkcsóválva törleszkedtek a kerítéshez.

- Ne nekem udvaroljatok, ti nagymama faló szörnyetegek - kiáltott rájuk -, hanem azt a repedt sarkú gazdaasszonyotokat küldjétek ki. - Aztán csendesebben még hozzátette: azt az elvtársnőből vedlett kapitalistát.

- Anyu! Ezek a farkasok falták föl a nagymamát, meg a Piroskát?

- Nem, kislányom, ezek az ebédünket zabálják föl. - Aztán újra a kutyákhoz fordult. Még toppantott is egyet. - Menjétek már, az anyátok virslin hizlalt szentségét, küldjétek ide azt a szoláriumban pirított, vén szipirtót! - Az órájára pillantott. - Fél órát késtünk. Hát ezért nem várt meg... Ó, azt a... Hát máskor takarítson utána az a sankháji nagynénikéje! Bezzeg...

A kutyák nem mozdultak, az ajtó sem nyílt ki, hiába csöngetett. Türelmetlenül toporgott, míg észre nem vette a postaláda alá ragasztott kis cetlit. Neki szólt.

"Blohné!" Csak így, per Blohné. Se nem kedves, se nem tisztelt, semmi. De legalább Verának írta volna... Bezzeg amikor arról volt szó, hogy a padlásszoba ablakait is meg kellene pucolni csak úgy grátisz, mert hogy a kialakított árban az nem volt benne, akkor aranyos Verácska volt. Se azelőtt, se azóta. "Nem győztem kívánni, nekem más dolgom is van. Különben szerződöttem egy másik, pontos takarítónővel, ne is jöjjön többet." Ennyi. Se aláírás, se csókol anyád, Boris... És mi az, hogy egy másik, pontos takarítónővel szerződöttem? Tíz percnél többet még sohase késett. Nehogy már itt is bevezesse a bélyegzőórát... A vén repedt sarkú, a párttitkárok Mucusa... Bezzeg, amikor fizetni kell, szívja a fogát, meg hányszor volt már, hogy jöjjön vissza holnap... Se adót, se biztosítást nem fizet utána, és még neki áll följebb? No megállj, te vén satrafa!...

Jókorát belerúgott a kovácsoltvas kapuba, csak úgy zengett. Ő is majdnem földördített, akkorát nyilallt a lába. Vicsorogtak is rá a kutyák veszettül. Már azon gondolkodott, hogy jól megdobálja őket kövel, vagy valahonnét szerez patkánymérget és megzabáltatja a két fenevadat, amikor újra megszólalt a lánya.

- Anyu, éhes vagyok!

- Ó, édes kis bogaram, mit adjak neked? Látod, kirúgott bennünket ez a vén boszorkány is. Nem ad nekünk reggelit. - Leguggolt a kislány mellé, arcához szorította az arcát, és mindketten elkezdtek zokogni.

- Ne sírj, anyukám, anyucikám, drága édesanyám, én már nem is vagyok annyira éhes. Én nem is akarok enni, csak ne sírj!

Az asszony kezefejevel letörölte a könnyeit, szoknyája aljával megtisztogatta a gyerek arcát, és keserűségében megcsikorgatta fogait. Egy mély lélegzetet vett, felállt, kézen fogta a kislányt, s szinte szikráztak a szemei, amikor kimondta:

- Gyere, elmegyünk reggelizni!

Lefelé indultak a dombtetőre épült villasoron. Tudta, hogy az utca végén van egy bolt, ott szokta megvenni a takarítósze-

ket. Aféle kisebb supermarket, ahol minden kapható, még friss, ropogós zsemle is.

A bevásárló kocsiba beültette a gyereket, a két szatyrot mellé rakta, és elindult vele a roskadásig teli polcok között. A koca elég nagy volt ahhoz, hogy elférjen benne az ötéves, vézna kislány. Az egyik eladó megcsóválta ugyan a fejét a szokatlan fuvar láttán, de nem szólt. Látott már ő kacifántosabb dolgokat is ebben az üzletben. Különben is mindent a kedves veendőért. Itt, kérem, minden vágya teljesülhet, csak fizessen.

Az asszony lassan, méltóságteljesen tolt a bevásárlókocsit, mint aki éppen azt latolgatja, hogy a méregdrága külföldi konzervet vegye-e meg, vagy a másik polcra vigyorgó Napóleon konyakot. Aztán amikor úgy gondolta, hogy senki se látja, odaódalgott a süteményes polchoz, és leemelt egy szép, pirosra sült, ropogós zsemlet. A gyerek kezébe adta és belesúgta a fülébe:

- Egyed gyorsan, amíg meg nem látják!

Aztán leemelt még egyet, s a konzervek közt válogatva majszolni kezdte.

A szemfüles eladó figyelmét nem kerülte el a dolog, de nem szólt, csak figyelt. Ezeknél az úgazdagoknál sose lehet tudni... Úgy gondolta, majd figyelmezteti a pénztárosnőt. Ha sokat vásárolna, üsse kö, belefér az árrésbe. Ha nem, ott majd kifizetik. Ezek azonban semmit se vettek. A nő kétszer körbefurikázta az üzletet, aztán kitolta az üres kocsit a gyerekekkel.

- Hohó, asszonyom! - kiáltott utána a fehérköpenyes eladó. - Hogy képzeled ezt? Vásárolunk és nem fizetünk?

- Nem látja, hogy üre a kocsi? Amit én szerettem volna venni, olyat maguk nem tartanak.

- Nem -e? - csillant föl az eladó szeme. - És az a két zsemle, amit bent megettek? Ne tagadja, láttam a saját két szememmel! Nem ingyenkonyha ez, kérem! Azonnal tessék kifizetni! - Szívesen kifizetném - így az asszony -, de most éppen olyan helyzetben vagyok...

- Szóval nincs pénze. Étvágya viszont nagyon is van...

- Higgye el, nem magam miatt, a kislányom éhes.

- Rossz duma ez, hölgyem, bárki mondhatja! Mit tudom én, mit lopott meg. Értse a rendőrséget, motozzatok meg a raktárban! Még, hogy éhes a gyereke...

Azonnal ugrottak vagy négyen. Körbefogták, bekísérték a raktárba. A gyerek zokogni kezdett, s egyre azt üvöltötte: "ne bántsátok az anyukámat!" Féltreölték, ott kuporgott a sarokban. Közben az asszonyt meztelenre vetkőztették, kiforgatták a szatyrait, a táskáját, de nem találtak benne semmit, ami az üzletből származott volna. Bosszúsan dobták elé, hogy szedje össze a holmiját, akár föl is öltözhöz, és csitítsa el végre azt a bőgő masinát.

Mindenki zavarban volt. Az eladók nem értették, hová lett a lopott áru. Mert, hogy lopott, az tény. De ha mégsem, akkor meg minek ez a felhajtás? A nő önérzetét sértette, hogy levetkőztették a gyerek előtt, és úgy bántak vele, mint egy közönséges bűnözővel. Pedig hát ő nem tett egyebet, csak megette a gyereket. Ez olyan nagy bűn?

Mire felöltözött, megérkeztek a rendőrök is. Egy fiatal őrmester volt a járőrparancsnok. Magas, barna, jóképű férfi. Az orra alatt egy kis hamiskás bajusz is volt, rövidre nyírva. Tetszett neki ez a kis jágerbajusz. Gondolt is rá, hogyha nem itt, és nem így találkoznak... Az őrmester azonban nem

sokat törődött vele. Végighallgatta az eladókat, megkérdezte a pénztárosnőt... Intézkedett. Végül ráemelte a tekintetét.

- Elismeri, hogy lopott az üzletből?

- Igen - válaszolta halkán. - Két zsemlet. Sajnos nincs pénzem, nem tudom kifizetni.

- Miért tette?

- Mert éhes volt a kislányom. Letartóztat?

- Megértemelné...

- Őrmester úr, jöjjön be az irodába, itt felveheti a jegyzőkönyvet - mondta az üzletvezető. - Ez már a harmadik a héten, aki a boltba jön zabálni. Hova jutunk, ha...

- Tudja mit? -gondolkozott el a rendőr. - Nem veszek én föl semmiféle jegyzőkönyvet.

- Nem? -ámult el az üzletvezető. - Aztán miért?

- Üsse be a két zsemle árát a pénztárgépbe, kifizetem!

Az asszony szemlesütve állt, fogta a kislány kezét, és eleredtek a könnyei.

- Mondja, biztos úr, miért csinálja ezt?

- Nem magáért -válaszolta zavartan. - Csak... tudja... nekem is van három gyerekem.

Lelkes Miklós

Sárkányszem

Tükörvizekben megmerültek
csillagszóró, szélsejtő tájak.
Szelek jöttek: vitorlabontók,
s a vitorlákra rátaláltak.

Szálltunk boldog sárkányszemekben.
Kezekből kört formált a játék,
csöpp madarat dugott zsebembe,
s mosolya szólt: itt az ajándék!

A tisztás úszó fénysziget volt.
Emlékszel? Virágszínek égtek.
Ringott boldog sárkányszemekben
tükörvízen vitorlaének,

majd egy torok szította alkony
hegycsúcsokra vöröset lángolt,
új színt, amelyben messzeség és
egy hihetetlen szabadság volt.

Az a régi, gombát találó
idő nevet kéken, fehéren,
s el-elbújik egy tücsök tükrös,
emlékező hegedűjében.

Szétnézek álmos tölgyesekben.
Gyíkbőr tüzel, mesébe fog ma,
s pókhálók finom, ezüst lelkét
tünő tündérszárny átragyogja.

Bayer Béla

Tetszhalott

Álmodtam - dörögte bosszúsan Csike, amikor a dörömbölésre felriadt. Hűvös hajnali levegő áramlott be a nyitott ablakon.

- Nem, mégsem - állapította meg az újabb zajokból -, valahol verik az ajtót.

Feltápáskodott. Kelletlenül csoszogott az ajtóig. Durva hangfoszlányok keveredtek a zajba. Kilépett a folyosóra. Tőle balra az első ajtón, egy hálórúhas szökecsig dörömbölt. Mit akarhat ez ott? - villant az agyába -, hiszen a szoba lakói, egy nászutas pár, még tegnap, kora délután elkészült és elutazott.

- Mi történt? - szólalt meg érdesen.

- Bocsásson meg, magát keresem, csak hát az ajtó... eltévedtem, bocsásson meg!

- Mit óhajt?

- Bemehetnék?

- Kérem - mondta Csike meglepetten, s előre engedte a nőt.

- A védelmét kérem!

- Mit? Hová képzelem magát? Egy kalandregénybe? Menjen vissza szépen a szobájába, engem pedig hagyjon aludni!

- De uram?!

- Hát a férje?

- Előle szököm.

- Hol van?

- A szobámban, de nem képes felfogni, hogy ott hagyom. Tényleg otthagytam! - Csike megfordult. Hirtelen mozdulattal elfordította a kulcsot.

- No, ki vele, mi ez a komédia?

- Emlékszik? Az este, lenn a bárban... - Csike előtt felködlött valami.

- Nem. Nem tudom. Azt hiszem, az este a kelleténél többet ittam.

- Látnia kellett! Hisz a szomszéd asztalnál ült.

- Mi lehet az a csoda, amit nem vettem észre?

- Többször felkért egy fiú. Olyan magas, fekete. Átléta, itt van az edzőtáborban - folytatta a "vendég" -, nagyon udvarias volt és tisztelettel tudóan viselkedett. Ez az állat meg, egész éjjel a féltékenységgel kínoz! Nem! Nem bírom tovább! Kérem engedje meg, hogy itt maradjak! - Csikében összezavarodtak a dolgok. Szép kis ciriburiba keveredett! - Hát jó, maradjon. De akkor én megyek! Ilyetén a dolgok egyik oldala világos. Kellemetlenül, nyugtalanítóan az. Sajnos az emóciók gyakorta tolatkodnak az értelem elé, s teremtenek kínos helyzeteket. Mindig hirdetett nyitottsága cserben hagyta. Kelepcébe került.

- Félek, kérem, maradjon velem!

- No ne! Tiltakozott Csike, minden meggyőződés nélkül.

- Kérem rá!

Csike engedett.

Egy cédulát hagyott a telefonasztalon: "Kiborultam. Pihennem kell. Néhány napra eltűnök."

Jó ideje, hogy sokat dolgozott. A dolgai sem mentek fényesen. Egy prospektust lapozgatva akadt a címre.

- Ez az! - Az első napokban kiadásokat sétált és álomtanul nagyokat aludt. Igaz, egyetlen használható vonás sem került

a vászonra, de most nem is bánta. Séta, napfény, levegő. Mindig hálás értük a szervezet.

A bárba véletlenül került. Alkalmi ismerőse - a parkban ismerte meg -, cipelte magával: "egy jó kis buli csak használhat" jelszóval. A tegnap estére gondolt. Képtelen volt felidézni a nő arcát.

- És most?

- Ha megengedi, nagyon fáradt vagyok, pihennem kell!

- Kérem, - eszmélt hiányos öltözképre -, terítse magára a plédet, s próbáljon aludni. Én addig olvasok.

- Köszönöm.

Az asszony lefeküdt. Csike felvette a köntösét, és a fotelba ült. Olvasni igyekezett. O Henry novelláskötetét ütötte fel. Fél szemmel az asszonyt vigyázta. Micsoda helyzet! Míg csike a novellákba temetkezett, a nő elszunnyadt. - Kérem, jöjjön közelebb! - A kérés térítette vissza a valóságba.

- Hát maga? Nem alszik?

Csak hunyásnyit bóbiskoltam. Régtől figyelem magát. Szomorkás mandulaszemeit Csikén pihentette. Csike leült a heverő szélére.

- Nos?

- Adja ide a kezét. Milyen finom. Ugye maga művész?

- Tetszhalott piktor, engedelmelem.

- Öleljen át!

- Uramisten! - Csatavesztetten hajolt a nőre.

- Enyém lettél hát!

- Hogyaaa?

- Az enyéem lettéem! Két napja vártam a pillanatra. Az este határozta el magam végképp.

- Miii? Hát a férjed?

- Nem is vagyok férjnél.

- S a férfi, akivel láttalak?

- Egy volt barátom. Hajnalban elutazott.

- Híjnye! - csattant fel Csike és elnevette magát.

Bayer Béla

Kereszt

Tettenért pillanat rebben,
Vetkezem riadt szemedben.
Alázat szelídül bennem,
Rózsákról metszett keresztem.

Szerelem

Magvas értelem csüng
léted hangszálain.
Gyöngyverte éjszakán
verset írok hozzád.

Dénes Géza

Karcolatok

A híres író híres bátyja

A Brit Írószövetség kirándulást szervezett tagjai részére, hogy meglátogassák Rum községben a világhírű angol író, Tomas Karlville szülőházát. Kiszállva az autóbusból, gyalog ment végig a mintegy hatvan fős írókból, költőkből álló csapat. Útközben több embertől érdeklődtek, merre találják meg a híres író szülőházát. De senki nem tudta. Több falubeli állította, hogy Karlville nevű nincs a községben, olyanról meg pláne nem tud senki, hogy írogató ember lenne. A kirándulók arra lettek figyelmesek, hogy a község főterének elhagyott oldalában levő artézikutnál sokan állnak sorban kannájukkal vízért. Ezekről is érdeklődtek, mire egy idősebb ember így felelt:

- Ja, értem már... Karlvillét keresik? Itt van a közelben a háza, de soha nem jár kinn az utcán, nem beszélget senkivel, azt hiszem azért, mert süket.

A kirándulás szervezője, az Írószövetség elnöke látta ebből, hogy Karlville nem éppen népszerű, az meg nem állja meg a helyét, hogy süket lenne azért, mert nem járka az utcán, meg is jegyezte:

- Nem éppen szép dolog, hogy nem ismerik a világhírű írónkat.

- Hát lehet, uram -felelt rá az öreg -, hogy szégyen ez részünkről, de a még híresebb bátyját, Fred Karlvillét jobban ismerjük. A Felvégen lakik. Fred mindenkinél ügyesebb ember. Ha hiszi az úr, ha nem, Fred csodákat művel!

- Talán ő is író? -kérdezte valaki.

- Egy frászt. Három osztályt végzett, de nem bolond írogálni, mint az öccse. Igaz ugyan, hogy az öccsének van valami könyve összetákolva, de a bátyja, Fred, az aztán kitesz magáért még nyugdíjas korában is. Mert már négy éve nyugdíjas, mégis csinálja a dolgát.

- Ugyan, hát mit csinál?

- Hogy mit? Még így nyugdíjasan is lead az államnak négy-öt mázsa bacon meg yorksiri hússertést. Tavaly egész évben 150 körüli mennyiséget. Extra minőséget fizettek érte. Tudják, mennyi pizt jelent ez? De a terményt is ő állítja elő! Az öccse, az író, közelében sem járhat Fred Karlvillének.

Tomas Karlville egy imádójától postai levelezőlapot kapott, ezzel a kéréssel: - Uram, gyűjtő vagyok, kérem, szíveskedjen e levelezőlapot aláírásával ellátni és visszaküldeni. Munkájáért szeretnék megfizetni a csekken feladott egy dollárral.

Tomas Karlville a következőket írta a levelezőlapra:

- Köszönöm!

A csoda

Újfajta barkochba szójátékot vezettek be a német iskolákban, hogy elősegítsék a német nyelvtant. A lényege az, hogy a tanár körül írja gyakorlati játékkal a kívánt szót, de úgy, hogy a szónak csak a jelentőségét írja körül.

Az egyik nyelvtan órán a tanár a CSODA szót így írta körül: - Felmászom egy 10-emeletes bérház tetejére, ott hirtelen megcsúszom és lezuhanok. Ám mi történik? Abban a pillanatban jön egy forgószél, felkap és szépen letesz a földre. Ezért nem válok egy lapos fasírtvá. Nos, megkérdezem: milyen szó illik erre?

A srácok gondolkodnak, nagyot hallgatnak.

- Nos? Valóságos... micsoda?

Egy fiú jelentkezik: - Szerencse, tanár úr kérem.

- A szerencsét is rá lehet mondani, de én ezúttal más szóra gondoltam. Tehát felmászom a 10-emeletes ház tetejére, megcsúszom, lezuhanok, de felkap egy forgószél és nem halok szörnyet.

Milyen szó illik erre?

A hatodik padból egy srác jelentkezik:

- Véletlen, tanár úr kérem!

A tanár úr a CSODA szót szeretné hallani, nem hagy fel vele:

- Jobban figyeljete, fiúk. Tehát felmászom a 10-emeletes bérház tetejére, ott megcsúszom, lezuhanok, de nem történik velem különösebb baj. Melyik szó illik erre az esetre?

Mire az egész osztály egyszerre kiáltja:

- Gyakorlat, tanár úr kérem!

A protekció

Délelőtt 10 órakor szinte megszállták a még szövetkezeti tulajdonban lévő önkiszolgáló boltot. Vannak legalább nyolcan, akik éppen a féltartós tejnél, a kenyérnél meg a kifli-zsemle kosárnál állnak sorban. Meglepődnek, mert a bejárati ajtón belépő nyugdíjas tanárnő mellett rögtön ott terem három segéd forma kék- fehér köpenyes fiatalember, egy belekarol, egy a szatyortját veszi el, és mosolyogva kísérik a gondolák között a mosószerekig, a pálinkás üvegek mellett.

- Majd mi segítünk, drága Amálka néni. Tessék csak ránk bízni, mi mindent megteszünk a nyugdíjasokért - mosolyog az aprótermetű segéd, miközben készségesen rakja Amálka néni kosarába a Biomix sztár mosóport és két szappant.

- Amálka néni, itt vannak azok a konzervek, amiket 30 százalékkal leértékelünk éppen a nyugdíjasok érdekében: zöld-borsófőzelék húsgombóccal, székelygulyás, paprikáskrumpli lecsókolbásszal... Miska, hozz Amálka néni két féltartós tejet, meg a szokásos öt kiflit, te is segíts Amálka néni!

A teje és felvágottakra váró nyolc nyugdíjas még a száját is eltátja erre a kedvességre. Még ilyen... hát ki ez? Ekkora protekciója van.

- Ő már hetvenen felül van, Debrecenben volt tanárnő, nemrég hazaköltözött, mert honvágya lett...

Most meg azt látják sápadt irigységgel, hogy a segédek a pénztárhoz kísérik Amálka néni, majd egészen az üzletajtón kívülre segítik és hajlongva elbúcsúznak tőle:

- Köszönjük, hogy nálunk vásárolt, Amálka néni. Legyen máskor is szerencsénk. Mi mindig segíteni fogunk a nyugdíjasokon.

A segédek visszaindultak, de a sorbanállók megállítják őket: - Mondják fiatalemberek, igazság ez, amit csinálnak? A mi pénzünk nem ér annyit, mint az Amálka nénié? Kikérjük magunknak, hogy ekkora kivételes protekcióval fogadják némi-lyik vevőt csak azért, mert tanárnő volt!

Az üzletvezető is nyomban ott terem, és így nyugtatgatja a zúgolódó nyugdíjas vevőket:

- Drága hölgyeim, talán a mi boltunk az egyetlen, ahol egyáltalán nincs protekció. Nem protekció miatt kísértettem Amálka néni a segédekkel, hanem... , hogy is mondjam: különösen amióta nyugdíjas lett Amálka néni, és kevesebb a pénze - kleptomániás...

Bernát Nándor

Datolya

Az egyik este lábat mostam, lavóiban. A langyos vízben összedörzsöltem lábfejemet. Megelégedettséggel meredtem a semmibe. Aztán lehajoltam, hogy kezemmel megszappanozzam a lábujjközöket. A mozdulattól összeszorult kerekded hasam, és csak szuszogtam, betegesen nyögdecselem. Igen meghíztam, tehát nem csak szóbeszéd, családtagjaim megjegyzése: apa elhíztál. Pedig mindig a kövér ember látványa váltotta ki bennem a legnagyobb ellenszenvet. Ennek ellenére, lám meghíztam. Pedig nem voltam mindig kövér.

Iskolás koromban sovány és alacsony voltam, négyünknek, Dezsőnek, Ducinak, Professornak és nekem az osztályképen és a tőraórákon a sor végén bérelt helyünk volt. A tanárok variálták meg időnként az alapfelállást, így volt az, hogy óráról órára változott a "magasságunk", de négyünk közé még véletlenül sem ékelődhetett be idegen. Duci kivételével valamennyien soványak voltunk. Az iskolai barátságok is ennek szellemében szövődtek, Dezsővel ráadásul még utcabeliek is voltunk. Valódi baráti szálak a Professzorhoz kötöttek. Mindketten egy-egy tantárgyból gyengélkedtünk, a Professzor matematikából én pedig szerbhorvát nyelvből. Ezért aztán mi ketten egymás között a professzor titulussal kedveskedtünk egymásnak.

Nem vettük komolyan magunkat, ha egyikünk-másikunk egyest kapott az illető tárgyból, jókat kacarásztunk rajta. Mindkettőnk jövője bizonytalannak látszott, amikor nyolcadikosok voltunk és a pályaválasztásról esett szó, ugyanolyan zavartan válaszoltunk a kérdésekre. A professzor matematikából, én pedig szerbhorvátból. A Professzorral való barátságunk nem rekedt az iskolafalak közé. Délutánonként, ebéd után egy megbeszélte helyen találkoztunk, aztán cél nélkül elindultunk a város felé... Útközben beszélgettünk, nagy terveket szövögettünk, hippik és popzenészek szerettünk volna lenni. Számítlan, komoly kérdés vetődött fel, és mi ügyesen áthidaltuk őket. Mindketten a legjobb hangszert szerettük volna megvásárolni. Pénze viszont egyikünknek sem volt, de még csak remény sem arra vonatkozóan, hogy valaha lesz. A munkát, különösen a fizikai munkát, egyikünk sem szeretete. Ilyen baljós körülmények között sem ment el a jó kedvünk, nagyokat kacagtunk beteges feltevéseinken. Közben köpködtük a datolyamagvakat, mert datolyát, szigorúan egyiptomi datolyát fogyasztottunk, mert akkor az volt a legjobb kapható márká. A datolyára egyszerűen összekéreggettük a pénzt. Alkalmanként indult a koldulás, hogy aztán kultuszt csináljunk belőle. És az emberek, idősök, fiatalok, adtak aprópénzt. Igaz sohasem kértünk sokat. A pénzből aztán egyiptomi datolyát vásároltunk, ettünk, köpködtük a magvakat és néztük a lányokat. Valahogy, legalább is egy rétegnek, érdekesek voltunk. És mi ketten élveztük a fiatalság bódító tudatát. Azért, néha, a rideg valóságot is megtapasztaltuk, a földi lét szele megsuhintotta idegrendszerünket. Valahol tudtuk, hogy elképzeléseink egy ponton erősen sántítanak, az élet nem mindig úgy alakul, mint azt az ember megálmodja.

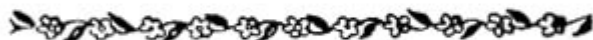
Ilyenkor szomorkásabb hangulatban elsétáltunk a vasgár felé, leültünk az ároksípartra és vártuk a műszak végét. A munkások többsége abban az időben kerékpárral járt a munkahelyére, és táskában, szatyorban hordta otthonról az elemőzsit. Amikor a munkások olajos munkásruhában, foltoktól ék-

telenkedő arccal, táskájukat a biciklikormányra akasztva, fáradtan karikáztak hazafelé: maga a látvány kesernyésen szomorkás volt. De mi ketten, ülve az ároksíparton, egyiptomi datolyát szemezgetve, mulatságosnak találtuk az egészet. Munkásonként megjegyzéseket tettünk, és hosszú percekig hahótáztunk.

Aztán befejeztük a tanulmányainkat és ingó elképzeléseinkkel, tudással, elszántsággal megálltunk az élet tornácán.

Mindketten beiratkoztunk a szakmunkásképzőbe, de egyikünk sem diplomázott le. A Professzor kisiparosnál dolgozott, hippiskedett, én pedig egy kicsit megkomolyodva gimnáziumi padba ültem. Itt aztán el is váltak útjaink. Nem tagadom én is szimpatizáltam a hippizmussal, rajongtam a popzenéért, de nem voltam olyan elszánt, mint a Professzor úr. A barátságunk is megtorpant, a Professzor erősen nehezményezte az én nyegleségemet, és még csak nem is köszönt ha összelátalkoztunk az utcán. Hosszabb időszak után egyszer aztán kibéköltünk. Én a diszkó előtt ácsorogtam és vártam azt az időpontot, amikor ingyenesen is bemehetek. Érdekes, akkor is pénztelen voltam. Várakoztam, és egyszer csak előttem tért a Professzor, akinek arcát erős, fekete szakáll borította, minden köszönés nélkül felém nyújtotta az ő belépőjét. Megpróbáltam megköszönni, de helyette csak torzan mosolyogtam. Elvettem a jegyét, a Professzor pedig szóltanul sarkon fordult, és egy barátjával elmentek. Néhány év múlva tudtam meg, hogy a Professzor megpróbálkozott a kábítószerrel, és ezért problémái adódtak a rendőrséggel. Csak nagy ritkán találkoztunk, de amikor utoljára láttam elég rossz állapotban volt. Egyik nap -ekkor már nő voltam- a Professzor túladata magát. Már nem tudom, hogy miért nem mentem ki a temetésére.

Az erősen kiázott lábamat törölgetve gondolkodtam el azon, hogy korai halálával mit is veszített el a Professzor úr? Talán kevesebb egyiptomi datolyát szemezgetett.

Rabata József

Egy a sok közül

Nagy fehér falak, két alak
Szájukban üres szavak - melyek
konokul visszhangzanak
a hosszú folyosókon -
Egy ajtó felé szalad.
Néhány hallgatag rokon
Bámul ki az ablakon
Nem reménykednek már
Csak várnak
Sokáig folyik a küzdelem
A falakon nőnek az árnyak
Majd csend lesz hirtelen
Hosszú néma csend...
Exitus

Az emberek kicsit hátrább állnak
Utat engedve a halálnak
Közünyösen nézik ahogy az ápolók
Kitolják a teremből az ágyat.

N. László Endre

Göncöl tálto csak a Csallóközé!

"... A varázsigéket már elsuttogták,
hát zengjenek új dalt, ősi legendát
szép szigetünkön a tündér-anyák,
a vén füzek, s a rezgő nyárfák!..."

Hosszú-hosszú évszázadokon át szerető, gondos pártfogónk volt a Duna, s édesanyánk az ő legszebb gyermeke, a Csallóköz. Elhalmozott bennünket ajándékaival, biztosította mindennapi kenyerünket, mert munkát és életet adott, s ha ellenség támadott rá, menekülők tízezreinek nyújtott menedéket a vizek által oltalmazott száz és száz sziget. Ezernyi karjával magához ölelt bennünket, ugyanakkor vízi útvesztőivel, nádasával, lápjával, erdeivel elriasztotta ellenségeinket...

Népünk, a sokáig és sokak által mindmáig lekicsinyelt magyarság nem csupán lebírhatatlan harci tudományát hozta magával sok-sokezer mérföldes vándorútján Európa szívébe, nem csak ősi mesterségek tucatjainak tudását, hanem az idők végtelenjébe vesző évezredek tapasztalatait, féltve őrzött ősi kultúráját, hagyományait, művészetét, hit és mesevilágát is.

Igen, az ostobák által lemosolygott, semmibe nem vett mese- és mondavilágát! Csak a fajankók nem tudják, hogy ha egy népnek, egy tájegység lakosságának valóban van múltja, tudnia kell, hogy történelmének ismert, "igazolható" kezdetét mindig az ismeretlen, vagy csak sejtett kezdetek hosszú-hosszú láncolata előzi meg. Ki tagadhatja, hogy minden nép történelmének kezdetei a mese östelevényében gyökereznek? Szomorú és felháborító egyszerre, hogy míg más népek -rég- től fogva- mindmáig meséikből fabrikálnak maguknak történelmet, tudásaink jelentős része a történelmünket a mesék világába utalja... Idegenlelkű emberek ezek, akik egyaránt méltatlanok a magyar és a tudós névre!

Múltjuk, hagyományaik őrzésére csak tudatosan ápoltnak nemzeti öntudattal rendelkező népek, népcsoportok képesek ma a hazug, képmutató internacionalizmus és a kozmopolitizmus kettős szorításában. A csodálatos és sajátos kultúrával, nagy történelmi múlttal bíró népeket, nemzeteket csak a féltelen hatalomvágy, a mindent magának akaró emberi-ördögi gonoszság akarja egészséges nemzeti öntudattól megfosztott, szürke, arc- és akarat nélküli masszává aljasítani, s aztán bután bégető vagy hallgató birkanyájként -az egész világon- egy akolba terelni.

A világhatalmi törekvések hitvány szappanbuborékja mindig szétpukkad, és a jövőben is szétpukkad, s akkor majd pörén láthatja az ilyen terveket kiagyaló szellemi torzszülötteket az egész emberiség... Ez az emberiség történelmének legigazabb tapasztalata, ténye.

De térjünk csak vissza Csallóközbe! Kik is azok a csallóköziek, akik évszázadokon át szájról szájra adták tovább ősi hagyományait, mesekincsüket, amiket a hazai néprajztudomány mindmáig csak részben foglalt írásba?

Anonymus írja a csallóköziek őseiről:

"... midőn Álmos vezér magyarjaival az Ural-hegység alól kiindult, Ketel, a Kuma folyó mellett lakó magyarokkal, kiváló hajós-, halász- és lovasnéppel őshazáját elhagyván, Kiov

mellett Álmossal szövetkezett /.../ Ketel fia, Oluptulma /Alaptulma/ a mostani Csallóköz sziget délkeleti csúcsán romban levő várt felépítvén, azt őrséggel ellátta, majd Csallóköz keleti részét is megszállta...Ezek, noha a többi magyarokkal ugyanazon egy faj valának, mégis megkülönböztetésül a többiktől, kumai magyaroknak hívtak, s az általuk elfoglalt erősséget Kumáromnak nevezték..."

És most lássuk csak, milyeneknek írja le ezeknek a magyaroknak leszármazottait nagy tudósunk, Bél Mátyás?

"...Ami a magyarokat illeti, az egész vidéken, amelyen szeltemben megfészkel a nemzet, aligha talál sz fajnélbiket, vagy akik jellemvonásaikat jobban megőrizték. Mikor fajnélbiket nevezem őket, amaz ősi fajt értem. Az a régi faj ugyanis, amíg egész Magyarországon köröskörül annyi csapás által eltörölve, előrlve és egyebűnne egészűlve ki, újjá alakult, a mi szigeteinken /akkor még Csallóköz több szigetből állott, - a szerző megjegyzése/ kitartott: bár nem teljes tisztán, mégis annyira hasonló maradvá magához, hogy csak az dicsekedhet azzal, hogy látott magyar embert, aki látott már csallóközi férfit..."

Gondolom, Bél Mátyást jelenünk tudósai közül aligha vádolhatja meg valaki tudatlansággal, vagy nemzeti elfogultsággal.

E talpalatnyi föld maroknyi népe -az utóbbi nyolcvan esztendő megpróbáltatásai ellenére is -mindmáig őrz, ösztönösen és tudatosan, minden csepp vérében, minden sejtjében a magyarságát, a szellemi örökségét. Ha nem így tett volna a múltban, ha nem így tenne a jelenben, régen feledésbe merült volna -sok mással egyetemben- Csallóköz lejegyzésre alig méltatott mesevilága... S ha nem így tenne ma, méltatlan lenne múltjára, méltatlan a jövőjére!

Csallóköz mitológiájának, rege- és mesekincsének legmagyarabb, legjellegzetesebb és csupán csallóközi alakja Göncöl tálto, akit a honfoglaló magyarság ezt a területet birtokba vevő törzse távoli őshazájából hozott magával! /De azt sem tartom lehetetlennek, hogy itt talált avar testvéreink maradvékainál/ A Kárpát-medence területén alakja csupán itt a Csallóközben őrződött meg mindmáig és bukkan fel újra meg újra a feledés idegenek /és hazai lomhaság/ gerjesztette mesterseges homályából.

Ősiségét felismerve, acsarkodó fenevadak módjára, minjárt rá is vetették magukat az idegenlelkű tudósok. Azt akarták /és akarják mindmáig/ bemesélni -nem is egészen eredménytelenül-, hogy alakját a germánoktól loptuk. Még csak nem is a germán mitológiából vagy őstörténetből, hanem a tizedik századból. Megmagyarázták, hogy a "Göncöl" személynév tulajdonképpen a német Konrád név magyar fordítása, megelője...

Ezekkel a jól felépített, de hazug magyarázatukkal sikerült némileg meggyőzniök még az ősi hitünket magyar szívvvel és fejjel kutató egyházi embert, Ipolyi Arnoldot is, akinek munkájában -a Göncöl névvel kapcsolatban- a következő sorokat találjuk:

"...Jankovich ehhez véleménye már jól talál, midőn ezen Göncöl császárt azonosnak tartja krónikáink azon mesés Konrád császárával, kit a Lehel kivégeztetése előtt kürtjével agyonütött, a kifejezett hittel, hogy a másvilágon szolgálni fogja... Kresznericsnél is Göncöl =Conradus... itt nyilván a Lehel által leölt regés Konrád császár volna az a Göncöl, ki

Lehelt és Bulesut szolgálva a másvilágon a csillagokbani kép-zelt társzekéren viszi.../268-269. old./

Ilyen nyelvészeti kutatások és magyarázatok révén akarták elérni ezek a nagynémet maszlaggal átitatott koponyák a magyar lélekben és tudatban azt, hogy Göncöl ősmagyar alakja nem is magyar, sőt esküdt ellensége volt a magyarságnak, tehát népünk "radiózza ki" az emlékezetéből minden, de legalább a legtöbb ősi, távoli hazájából hozott és itt erős gyöke-reket verő emlékével együtt.

Megjegyzem, ennek a ravasz és sokszor alig leplezett elnem-zetlenítő politikának reakciójaként született meg magyar ol-dalon is a délibábos nyelvészkedés, ugyanolyan "szilárd", vagy talán szilárdabb és "megbízhatóbb" alapokra támasz-kodva. Ennek a délibábos magyar nyelvésznek egyik képvi-selője azt bizonygatta, hogy a Karthágó és a Jeruzsálem vá-rosevek "a magyar Kardhágó és Gyerősólyom" elferdített máisai... Délibábos nyelvészkedés ez - mindkét részről! Ilyen szó- és névhasonlóságokra támaszkodva a világ minden kul-túrnépe "napnál fényesebben" bizonyíthatná, hogy ősei egy-kor belakták az egész földet, akár a még akkor fel sem fede-zett világrészeket is.

A magyar nép ellenségei, ősiségének konokul következetes tagadói hamar felfedezték, hogy a Göncöl táltosról szájról szájra szálló csallóközi regékben ősvallásunk emlékei rejtöz-nek. Nagyon is valószínűnek tartom, hogy Göncöl táltos a hó-dító kereszténység és nyugat világi hatása által megsemmisít-tett naív eposzunknak lehetett egyik fő alakja. Letagadhatatlan tény, hogy a keresztény vallás -nyugattal karöltve- tüzzel-vassal irtotta, pusztította az ősvallásunk és őstörténetünk em-lékeit, vitatható jóindulattal siettetve őseink emberré válását. Ennek ellenére is átvészelték egy teljes ezredévet. Sajnos, az az igazság, hogy ma már csak az ősi magyar hit- és mesevilág széthulló mozaikját találhatjuk meg a Csallóközben, de az még töredékeiben is szép és magyar, tehát a miénk. Igazán megérdemelné, hogy felkutassuk, összegyűjtsük, mielőtt még teljesen feledésbe merülne... De amelyik nép ezt a fényűzést -ostoba módon- megengedi magának, saját gyökereit szag-gatja el, és megérett a pusztulásra. Annak nem lehet helye a Nap alatt!

És most lássuk csak, mit is ír Göncöl táltosról a Csallóköz két avatott kutatója?

Karcsay Géza 1852-ben:

"... Göncöl egy híres táltos ember volt, igen tudákos, ki min-dennemű rejtett dolgokat ismert, beszélt a madarakkal, fák-kal, növényekkel, értette a csillagok jelentéseit, sok csodát tett; halálát nem látták, úgy vélték, hogy az égbe tűnt el, s va-lamint a földön éjjelenként görbe rúdú kocsián járt, úgy most az égen koczikázik az éjen át..."

Kandra Kabos vele egyidőben írta a következő -nagyon is érdekes sorokat:

"... Göncöl fogott annyi lenni a magyar mitológiában, mint Otava a finneknél. Ő az egyedüli ősmagyar félisten, kin az új hit egészen kifogni nem bírt: hitregés mivoltából kiforgatta, de az égről végképpen számkivetni és a hagyomány emléke-zetéből kitörölni nem tudta, mintha csak ő lett volna a sokat emlegetett magyarok istene, ki ezen csillagzatot lakta és vil-lámhordó szekérével végig-végig dühögött a Hadak útján... az ősmitosznak nagy, sőt isteni alakja fogott lenni Göncöl, ki-nek szerepét az ősmundák szellemében és értelmében nem ru-

házhatta másra, mint Isten fiára a kereszténnyé lett magyar hiedelem... a magyar ősmitológia is azt tartotta, hogy csak a Göncöl vállain lehet az öreg Isten elébe jutni..."

A Göncölszekér "... Szent Mihály szekérének nevezete szin-tén alkalmas azon véleményben megerősíteni, hogy Göncöl szállította a hősök Walhallájába kedves pogány magyarjai-nak lelkeit..." -írja Kandra Kabos, majd így fejezi be dolgo-zatát: "... Ha mi biztosak lennénk, hogy a fönnnebbi jellemzés, mely eredetiségében Ipolyi nem kételkedett, csakugyan népi-es hagyomány, mely még most is tartja magát: egy percig sem haboznánk őt hirdetni a magyarok ma is emlegetett és mégis nagyon régen elfeledett nemzeti istenének..."

Aki -legalább nagy vonalakban- ismeri a világtörténelmet, nagyon jól tudja, hogy a világhódító kereszténység egyálta-lán nem bánt kesztyűs kézzel a pogány hagyományokkal, hit-világgal, de még a műveltséggel sem. Minden rendelkezésére álló eszközt, még a legkegyetlenebbet is igénybe vette arra, hogy a múltat "végeképp eltörölje". Gondoljunk csak arra, hogy mi történt az Azték, a Maya, majd az Inka Birodalom maghódítása után!... Nem csupán az amerikai ősvallások tu-dós papjait küldték máglyára, hanem kódexeket is tűzhálá-ra ítélték.

Ha azonban mégsem sikerült az ősi tudás, az ősi hit irmag-ját kiirtania az emberek tudatából, emlékezetéből az egy-háznak, az őshit /és őstörténelem/ alakjait, egyszerűen átke-resztelték őket. Ugyanez történt Göncöl táltos és a Göncöl-szekér esetében, de ebben már a világi zsoldoshad is a segít-ségére volt.

Száz évvel Ipolyi megszületése után, de vele egyazon forrás-ból merít Csallóköz nagy ismerője és szerelmese, a múzeum-alapító Khin Antal is. Ő volt az, aki elsőként jegyezt le a szá-zadunkban teljesen ép Göncöl-mondát és több mondatöredéket. Ő elsőkézből gyűjtötte a csallóközi Göncöl-mondákat a harmincas, ahogyan én az ötvenes években.

De lássuk csak, mit is ír Khin Antal Göncöl táltosról?

"...Göncöl igen nagyhirű "tátosféle ember" volt, aki Ázsiá-ból származott. Igen nagy tudományú és igen szent életű. Tu-dott "prófétányi" is. Megmondta az idők változását előre. Em-berek, országok sorsát; a közelgő háborút, dögvést és egyéb veszedelmeket. Tudott beszélni a madarakkal és egyéb álla-tokkal. Értette a fák suttogását, az erdő zúgását. Szekerével, mikor a földön járt, a levegőben is tudott közlekedni. Ismer-te a csillagok járását-kelését. Magas hegyen állott lakása, hogy közelebb legyen az éghez. Halála után a Földről szeke-rével együtt az égbe került, ahol juhászbojtárok kísérik s most a jó lelkeket szállítja a Mennyországha. Szekerének rúdja azért görbe, mert a gonoszok lehúzzák.

A csallóközi monda kétségkívül régi pogánykori alakot rej-teget. Valószínűleg valamely híres sámánpap emlékét..."

Itt említem meg, hogy a Csallóközben -régie oklevelek tanú-sága szerint- huszonegy Karcsa nevezetű község volt, ezek egyikének teljes neve Göncölkarcsa. Ezzel kapcsolatban írja Khin Antal:

"... Egyik Karcsa határában szerepel egy pogány domb, amelyről az a hagyomány, hogy itt egykor pogány áldozato-kat mutattak be. Ezen község egyikében lakhatott ama sámán-táltos, akinek emlékét is őrizi a Göncöl-szekér csalló-közi regéje..."

Csallóközben mindmáig élnek Göncöl nevű családok.

Khín Antalt idézem:

"...Az egyik csallóközi Karcsa bizonyára a Gönczöl családé volt. Ma már nem lakik Gönczöl-Karcsán ilyen nevű, de van még egyebütt a Csallóközben. Sugancsak idevaló nemes ember lehetett a somorjai jegyzőkönyvben említett azon Gönczöl Imre, akit valami okból Pozsonyban lefejeztek..."

Ipolyi Arnold munkájában erre nagyon is emberközeli utalásra vonatkozó megjegyzést találtam:

"... A csallóközi elbeszélő, miután Csallóközben még számos Göncöl nevűek vannak, szükségesnek vélte megjegyezni, hogy azon Göncöl a /táltos/ nem hagyott ivadékot, s amazok nem tőle származnak..."

Ezt a magyarázatot egészen természetesnek tartom. Az ősi, magyar múltat, s annak hőseit tiszteletben tartó csallóközi ember fellázadt az ellen, hogy a nagy Göncöl táltost közönséges földi halandóvá fokozzák le.

Mert nem lehet közönséges földi ember az, aki a halhatatlan hősök lelkét a Nagy Fehér Országúton /Tejút, Hóttak útja stb./viszi a mennyországba.

A csallóközi öregek elmondása szerint Göncöl táltosnak hosszú fehér haja és szakállja volt, akinek "a szemében Nap ragyog, Hold ragyog, benne tündökölnek az összes csillagok". Magas kora ellenére is sudár, szálfegyenes, igen gyorsjárású ember volt, aki óriási erővel rendelkezett, szavára az állatok, de még a legszilajabb emberek is megszelídültek. Nehéz időkben gyakran járt az emberek közt, csodákat tett, de legtöbbször álmukban jelent meg, mindig hosszú fehér ruhában. Ahogyan ilyen alakban jelent meg Attila álmában is az ő Istene, hogy bejelentse neki az elveszettnek hitt kard /Isten kardja/ megtalálását.

Más elbeszélők szerint viszont pásztornak, öreg koldusnak álcázva magát, s nem egyszer álcázatlanul is járt az emberek között, gyógyítva, vigasztalva, megsegítve vagy büntetve őket. Fiatalként mindössze két /eddig/ mondában szerepel, mégpedig mindkettőben a szekérével együtt. Az egyikben még egészen kisfiúként, a másikban már ifjú daliaként.

Nem szállok vitába azokkal, akik azt állítják, hogy Göncöl alakja csupán egy mesefigura, aki ráadásul még csak nem is ősi eredetű, mert a kereszténység felvétele után, vagy kevés előtte szülte őt a csallóköziek képzelete. Hogy egy csallóközi helység nevét viseli, jelentheti azt, hogy huzamosabb ideig tartózkodott ott, de azt is, hogy a helység lakói az iránta érzett tiszteletből vették fel a nevét. Ma a Göncöl név -szerinte a Kárpát-medencében- bizonyára több száz család vezetéknéve, olyan családoké, akik talán nem is tudják, honnan származtak el, s kinek a nevét viselik.

Az is tény, hogy Anonymus "a Németség elleni erősített magyar határ helyeken egy pons Guncil-t említ". /Polyi, 268.o./ Ez a Pons Guncil Göncölhida latin neve. "A XIII. században élő Guncil, Guncel spalatói érsek neve is Göncölnek olvasandó, aki Pannonhalmán melletti Ravasz községből származik. Talán a fent említett Guncil spalatói érsek emlékéből is öríz valamit a monda, aki esetleg a csallóközi Gönczöl családból származott..." - írja Khín Antal.

Felvetődik a kérdés, hogy Göncöl táltos alakját a Csallóközben élő avaroktól vették át vajon a honfoglaló magyarok, vagy ők hozták magukkal a Kárpát-medencébe?

Különben egyszerűen nevetségesnek tartom azokat, akik kétségbe vonják, hogy Nagy Károly győzelme után is itt maradt az avaroknak egy jelentős része a Kárpát-medencében.

Tudomásunk van róla, hogy a legyőzött és megkeresztelkedett avar kagánok egyike 805-ben megjelent Nagy Károlynál Aachenben, és lakóhelyet kért törzse maradéka számára. Ezt akkor a Szombathely és Petronell közötti területen, Bécsből keletre jelölték ki nekik. A frank krónikák 822-ben említik az avarokat utoljára, de szinte biztosra vehetjük, hogy ezek a feljegyzések csupán a nyugati határszáron élő avarokra vonatkoznak, nem pedig a Kárpát-medence területén élő összes avarra. Teljesen nevetséges tehát az a feltételezés, hogy az avar néptömeg itt 822 és a honfoglalás között eltelt, alig hetven esztendő alatt, teljesen eltűnt volna.

A nyugati határainkon élő avar törzsek hatalmának letörése főként a szláv törzsek számára bírt nagy jelentőséggel /Nagymorva Birodalom?/. A szlávok a 7. századtól a félelmetes lovasnép uralma alá kerültek. Károlynak, a nyugati avar törzsek legyőzőjének nevét ettől kezdve sok szláv népnél a legfőbb uralkodói méltóság jelölésére használták /lengyel "król", cseh és szlovák "král", stb./.

Elképzelhető tehát, hogy Göncöl az avarokkal jött be keletről a Kárpát-medencébe, s tőlük vették át honfoglaló ősaink. /Hiszen például a csallóközi Várkony (Vrakun) község lakói magukat mindmáig a várkunoknak, az avarok egyik törzse maradékának tartják!/. A felsorolt idézetekből kiválgatjuk, hogy a néphagyomány szerint Göncöl keletről jött, "Ázsiából származik", mégpedig arról a területről, ahol egy ideig ősaink is éltek. Az a kitétel, hogy "magas hegyen állott lakása", valószínűsíti, hogy az a Kaukázus valamelyik magas hegye volt. Hiszen Csallóközben még dombok sincsenek, ahogy közelében sem magas hegyek...

A Göncölről fentmaradt mondanékból, mondatöredékekből a legősibbnek tűnő sem nyújthat biztos támpontot a kutatóknak.

Göncöl táltos csillagjárása a nagyon ősi időkbe vezethet vissza. A legősibbnek az látszik, amelyikben még apró gyermekként szerepel, aki az arany- és ezüst lisztet tartalmazó zsákokat kilyukasztja, hogy ezzel aranyhoz juttassa a csallóközi aranyászokat. Ugyanez a monda beszéli el azt is, hogy miért görbe a Göncölszékér rúdja.

A másik mondában Göncöl már ifjú dalia, aki dédapja utasítására fogja be az égi szekér elé a hófehér táltosparipákat. E mondané egyike sem köthető történeti eseményhez.

Ezek után következhet a Dunántúl északnyugati részén levő Kimle községben mindmáig élő monda /Kimle vezér szellemhada/. (Ezzel a címmel a szerző tollából a Lant 1991. decemberi számában jelent meg írás. A szerk. megjegyzése) Ez még az avar időkben maradhatott fenn.

Rövid tartalma a következő: Kimle, avar törzsfőt melegeztesszerűen érte a frankok támadása. Az óriási túlerővel szemben az utolsó emberig kitartott. Mindaddig, amíg az asszonyokat, gyermekeket, öregeket a kincseikkel, méneseikkel, csordáikkal, nyájjaikkal együtt sikerült átmenekíteni a Dunán, Csallóköz vízi útvesztőibe, ahol erős földvárak voltak.

Akár ebben a menekülésben már szerepet játszhatott az a Göncöl monda, mely szerint az ő szakállából /és a tündérek hajából/ font arany-ezüst hídon menekült az avarság a Csallóközbe. De éppen így "születhetett" ez a monda a tatárjárás

idején, a 440 évvel későbbi tragikus esemény kapcsán, amikor a dunántúliak ezrei menekültek a csallóközi "vízi birodalomba".

A Göncöl táltos és a nyúl című rege valószínűleg szintén még a pogány időkben keletkezhetett. Ebben egy kinigli /üregi nyúl/ segít rajta. "Miközben révületében az alvilágiakkal viaskodik a földért és lakóiért, minden elsötétült előtte és nem találta meg a hazafelé vezető utat. "A nyúl vezeti őt haza, s hálából az öreg táltos felteszi őt a holdra, ahol már nem kell rettegnie a ragadozóktól. Azóta látnak nyulat a holdon az öreg csallóköziek. Véletlen vagy rendkívül érdekes egyezés ez? Ugyanis rajtuk -a csallóközi öregeken- kívül még az észak- és dél-amerikai indiánok, a mongolok, a hinduk és a ceyloniak szerint is nyúl látható a holdon. A mongolok hitregében egyik istenük nyúllá változott, hogy segíthessen az éhhalállal küszködő emberen /pontosan úgy, ahogyan a csallóközi kinigli tette Göncöllel/, nemes önfeláldozása jutalmaként látható a holdon mindmáig. A ceyloniak szerint ez az "égi" nyúl magát Buddhát akarta megmenteni az éhhaláltól. Az viszont már kétségtelen, hogy az ezeket követő mondák többsége már a tatárjáráshoz kötődik. Így például Az arany- és ezüstháló, Az arany- és ezüstsza vagy A három önfeláldozó aranyász története. Ezek közül az utolsó a legszebb.

Rövid tartalma: A tatárjáráskor felgyújtott falvak és városok sűrű füstje annyira bekormozta a napot, holdat és a csillagokat, hogy sötét éjszaka borult a földre, és az emberek nem találták meg egymást. Göncöl táltos ösztönzésére három csallóközi aranyász vállalkozott arra, hogy felmennek az égre, újra aranyozzák a napot, ezüstözik a holdat és a csillagokat. Oda viszont csak az égigérő fa megmászásával juthattak fel. Göncöl táltos vezette őket a fához, s nemsokára újra, még szebben világított, jobban melegített a nap, ragyogott a hold és tündöklöttek a csillagok. A három aranyász azóta is az ég végtelenjét járja. Más változat szerint maga Göncöl táltos viszi őket hat hófehér paripa húzta szekeren.

Hogy a csallóközieknek mennyire a szívéhez nőtt Göncöl táltos alakja, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy miután kényszerből keresztvíz alá hajtották fejüket, még az ismert Krisztus legendák egyike-másika főszereplőjének is Göncölt tették meg. Ilyen például Az irigy asszony és Göncöl táltos. Ebben szegény öreg koldusként tér be egy nagygazdához. Az asszony -piros fejkendőben- éppen kenyeret dagaszt. Göncöl kenyeret kér tőle. Mivel az nem könyörül a kéregetőn, a táltos "pirosfejű harkállyá" változtatja. Ez valószínűleg már az újabb keletű Göncöl mondák egyike.

Göncöl bizonyára pásztorfejedelmé is volt a népének. Legálább is erre utal az a verstördék, amit az aranyosi Töltéssy Mihálytól hallottam a hatvanas években:

"... Nagyszakállú Göncöl táltos,
Csillagporos szakálladon,
a Nagy Fehér Országúton
csillagcsorda, csillagménes
soha kétfelé ne fusson!..."

Ugyanis a Tejút, a Hadak vagy a Hóttak útja nem más, mint Göncöl táltos hosszú fehér szakála. Ezen a szakállon hajtják haza barmaikat az égi pásztorok. Ahol az "út" elágazik, ott a ménes, a csorda és a nyáj mindig kétfelé akar szaladni. Ezt a "térőt" pedig az Öregisten akkor teremtette, amikor egy este hazafelé mentében egy részeg ember jött vele szemben. Hogy

ne találkozzon vele, gyorsan ezt a tériót csinálta. Ez az Öregisten útja, a másik meg a Részeg ember útja. S azóta a csallóközi mondás: "Részeg ember útjából még az Isten is kitér!"

A Komárom megyei Kocs község nevéhez kapcsolódik, s bizonyára nem véletlenül, "a kocsi szekér" feltalálása, amely már a XIV. században híressé vált hazánkban és a nyugati államokban egyaránt. Mielőtt még az idegenelkű Tamások képére kiülne a gúnyos mosoly, gyorsan elmondom, hogy itt egy sajátos magyar szekér feltalálásáról van szó csupán.

Zolnay László írja:

Ami a kocsi magyar eredetét illeti, legjobban, ha nemzeti büszkeségünk eme tárgyát a szakkutatónak, Tar Lászlónak mondataival világítjuk meg:

"... annyi bizonyosnak látszik, hogy ezt a könnyű, gyors kocsit Magyarországon találták fel, s hogy Magyarországon kocsiszekérnek nevezték. Nagyon könnyen elképzelhető, hogy a Komárom megyei Kocs községben élő kocsigyártók fejlesztették ki a parasztszekérből..."

Ipolyi Arnold tudósít bennünket, hogy e "földi szekér" feltalálójaként is Göncöl táltost nevezi meg a szájhagyomány, bár ő egyáltalán nem rejti véka alá ezzel kapcsolatos gyanakvásait. Ezt írja:

"... Ezen Göncöl nevet már Szirmay a nevezetes magyar első szekér feltaláló nevének mondja; valjon azonban, az itt némileg gyanítható néphagyomány alapján teszi-e azt, vagy csak ismeretes magyarázatai közönséges modorában? miután tudvalevő, hogy mult századi történettudósaink több értekezésikkel a szekér feltalálás dicsőségét nemzetünknek kívívni törekedtek." Egyes kutatók véleménye szerint a hagyomány /korai vagy kései?/ "a szekér feltaláló, félisteni, a világból eltűnő táltos, bűvös művész Göncölt helyezi a csillagzatba..."

Nagy katonaköltőnk, Zrínyi Miklós is használja, bár más értelemben ennek a tulajdonfőnévnek melléknévi változatát halhatatlan remekében, amikor leírja, hogy a harcban elesett hősként angyalok szállnak le a mennyből, felviszik őket a

"tejes úton s a szívárvány kapuján át;

az göncös szekere viszi sok fegyverét,

mennyei seregnek könnyebbíti terhét..."

Itt már melléknév- vagy jelzőként szerepel a szó, ami szintén ősisége mellett bizonyít. Igen, ez is azt bizonyítja, hogy a Göncöl névnek semmi köze a ráérőszakolni akart német Konrádhoz! Khin Antal írja:

A Göncölszekeret "A szegedi magyar Dönczörnek, Dönczünek, Dönczü-szekérnek mondja... a csallóközi csak Gönczünek meg Gönczölnek... a rúd úgy görbült el, hogy egyszer Gönczöl a csárdában mulatott és mikor borosan hazafelé ment, nekihajtott valaminek s baj érte.

Szekerének csillagai időjósok. Ha "aprón ragyognak", akkor szép idő várható, de ha nagyra nőnek, rossz időt jeleznek. Rendesen eső, vihar, szélvész lesz. Rúdja az ég időmutatója a halásznak /aranyásznak -NLE/ és pásztoraknak. Ha föfelé áll, még "nagy éjjel van", ha lefelé, akkor már a reggelt jelzi.

A vele kapcsolatos népdalt is sokat dalolja:

"Hét csillagból áll a Gönczöl szekere..."

Csallóközben a Göncöl szó előfordul ilyen értelemben mint ige: göncöl, összegöncöl valamit /összegyűr/. Pl. összegöncöli a ruháját..."

Zrínyinél a gönc gyűjtőfőneve azon tárgyaknak, melyekre a katonának szüksége volt, tehát a szónak nála még nem volt

pejoratív melléközöngéje véletlenül sem, ahogyan évszázadokkal később, amikor már elfelejtődött a szó eredeti jelentéstartalma. Sajnos a Magyar Nyelv Értelmező Szótárában már csak értéktelen ócska holmit, rossz rongyokat, divatjamúlt ruhákat jelent a gönc főnév. A szótár összeállítói nem néztek utána szó eredeti jelentésének, származásának, s ennek bizonyára örülnek az idegen lakájok, kik futó őseinek oly sokáig csak a hátát láthatták Göncöl táltos magyarjai.

Szerintem és Csallóköz magyarjai előtt elvitathatatlan az ő magyarsága. Erre utal elsősorban a TÁLTOS, másodszor a SZEKÉR, harmadszor a GÖNCÖL név, de leginkább a hőseit féltve őrző népi emlékezet az egykori Aranykertben, a Csallóközben, melynek elvesztésébe olyan könnyen belenyugszunk az illetékeseink.

S lassan a feledés homályába vész az ősi múlt. A jelen problémája és a nyugathoz csatlakozás akarása annyira leköti őket, hogy a múltra egyszerűen nincs idejük!

Csak éppen a legfontosabbról feledkeznek meg. Arról, hogy aki feladja a múltját, eljátszotta örök időkre a jövőjét is!

De azért továbbra is:

"Hét csillagból áll a Göncöl szekere!"

Zsobrák János

Analízis

Az ág csak deszka, párna és huzat.
S a vágy az régen megölt féreg,
mely testedben rohad
és ég tovább - enyészik életed.
A ház az nem más mint téglák és habarcs;
ajtók és ablakok zöme.
S az utca sem más csupán házaknak sora.
A város mi lenne más? mint utcák és
házak végtelen tengere...

S az utcák hosszú-hosszú nagy sora
az élet végső nagy alkonya.

Oláh András pörben az idővel

kihült ágyamon hiányod
imát mormol fölötté
a kikezdetetlen csönd
emlékek madár-röptével
elfogynak a tömjén-szagú utak
s lepedőjébe csavar a szél

Kondor Jenő

Ami gyökeresült

(Bakajsa Andrásnak)

Ma is azt hittük:
- feltámadunk
de hiába bontogatta
levelét a bodza
az ághegyen bezárultak
a gyöngyös szarkafészkek
s mi egyedül maradtunk
- csak fillér-szirmokat
kerget a kereszt-idő

Feltámadunk - hittük
összehúzott harangokkal
égbe-szúrt fenyőfákkal
s korhadt fejfák mohos
üzenetét simítva
száguldó szél alatt
ibolyakékkal öntözve
a feloldó fáradt agyagot
hittük - feltámadunk

Ma is azt hittük:
tavasz lesz végre
görnyedő fák talpát
legyezi gólyahír
és öleli gyermekkar
s belénk gyökeresedik
örökre
a hitvesi mosoly

Hisszük ma is:
- feltámadunk
értünk hal meg
s születik élet
a keresztfán -

Holnap ne ébresszen
súlyos penészes felhőkkel
az Úr!

1991, Húsvét vasárnapján

Rudnai Gábor

Versei

51 évesen

Az emberélet útjának felén túl
a múlt megszépül, a jövő riasztó,
az ember nap mint nap temetni indul,

s mi a túlélés? Hajnali kakasszó.

Ostrom

lobognak melleid rézkupolái
felhúzott két térded két őrtorony
most kell a kazamatákba leszállni
merülni mégis könnyűvé válni
lebeg a várárkon fehér szírom

Hanyatt

Hanyattdöntve, mint a zsák,
halld a holtak sóhaját!
Ernyed, feszül a világ,
fald fel, húsevő virág!

Menekülő

Kezed ökölbe szorul.
Hüvelykujjad tapogat.
Te is összekunkorodsz:
kéz voltál és csiga vagy.

Leltár

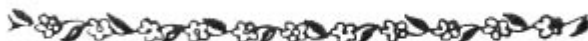
Mit kérjek még? Csak egy napot?
Már nincsenek, csak tegnapok.
A nők? Csak széttárt végtagok.

Bagoly búvik háztetődre

Bagoly búvik háztetődre,
féreg kúszik puffadt dögre,
fürtelembe meggyötörve
nyílik tested forró gödre.

Nyílik tested nyirkos odva,
folyondáron tajték fodra,
csigák csokra, belek bokra
csúszik csókba csavarodva.

Csak a ínyek, inak görcse,
áramkörbe üszkösödve.
Hasadban a halál körme.
Átkozott légy mindörökre!

Lelkes Miklós

Minden tükör

mikor kinyitja gyöngyházmosolyát
a messzi tó - míg félig fák takarják
és átzúgnak a hajnali kristályrácsokon
a fémtestű szitakötők
ó velem jössz-e akkor?
a földre szédül lassan a gombák túlrelett barnasága
s az enyhe árnyékok alatt ünnepi futkosásban
fáradnak ki a hangyák

előhúzzuk a nagyorrú bohócot
a mindig-nevető-szeműt bőrtokú nagy zsebünkből
nekiugrasztjuk szöcskés szavainkat
és nevetünk
eltűnt a fecske nyár a hegyek itt maradtak
s a szertedobált konzervdobozok
közöttük, nézd, most egy fekete-sárga
darázs forog egyre hasztalan:
úgyis elfogy majd a kékség felettünk!
s a bölcsebb hegyek közöttünk maradtak
egyforma nagy tükörhöz vezet el minden út
s minden tükör csak messziről mutatja
a fecske-boldogságot

-ha tényleg azt mutatja, mert lehet
amit felvillant: sokszoros tükörkép
fecske-boldogság hizelgő nyarak közt
mégis hiszünk most benned búcsúzóul
amint kinyitja gyöngyházmosolyát
a messzi tó - s a fák is elmaradnak
csak a nagy rétek futnak a hegyekhez
elmondani csöndes füvek halálát
ívén a láthatárnak egy kéz lassan kitér s tükröz a látszat:
a rét a kékbe fut és lángolnak a szélben hófehér csigaházak

Fénytelen csillag

Bemutatjuk Rajháthy Júlia költőt.

Az itt közölt riportot a Kisalföld c. lapból vettük át, Magyar Ágnes írta. A kötet Fénytelen csillag címmel jelent meg 1995-ben. Rajháthy Júlia versei figyelemre méltóak.

szerk.

Rajháthy Júlia megjelent verseskötete mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Rímekebe öntött szavai világosak, érthetőek, s legfőképpen a szívet melegítik. Verseiben megtörtént eseményeket, érzéseket, féltő aggodalmakat finoman, megmunkáltan közvetít. Júlia januárban napvilágot látott műve az első és mint mondja, egyben az utolsó is. Szomorkásan állapítja meg, hogy nem szabad kitenni magát további munkáival annak, hogy megmosolyogják vagy rálegyintsenek. Főleg a kora miatt.

Pedig akárhány éves is Júlia, friss szellemű, remek társalgó, ismeri, érti és több hangszerezen játssza a zenét, jártas a művészetek világában, szeret mindent, ami szép és természetes. Az ismerősei mondják, illik rá a verskötet címe: Fénytelen csillag.

- *Altalában fiatal-, lánglelkű korban szoktak verseket írni - fordultunk a szerzőhöz.*

- Fiatalon kezdtem én is, még tanítóképzős koromban, főképpen hazafias érzelmű tartalommal. A háborús években, az akkor igen rangos "Új idők"-ben jelent meg több versem Szabó Lőrinc és Weöres Sándor művei mellett. Nem számított, hogy nő vagyok, teljes értékű kortársnak fogadtak el. Már első gyermekemet vártam, amikor egy-egy első és második helyezést nyertem el költeményeimmel egy pályázaton. Később már csak magamnak írtam.

- *Sok éve él Mosonmagyaróváron, mégsem tudták az ismerősei, barátai, hogy verseket ír.*

- Nagy volt a családunk baráti köre, ami többnyire édesanyám honfitársaiból állt. Ő orosz volt és tizenhét évesen érkezett ide Krasznajarszkból, ahol apám nyolc évet töltött hadifogságban. Érdekes módon az akkor általam ismert szláv-magyar házasságokból született társaim között több kiugró tehetség akadt, zenében, tudományban vagy az irodalom terén.

Édesapám főjegyző volt Pest megyében, édesanyámról pedig a legtöbb emlékem az, hogy ikonjára borulva pravoszláv imát mond oroszul, vagy apám zongorajátékát szívszorító szomorú énekével kíséri. Mindketten művelt emberek voltak, de elsősorban az őszinteség, a szeretet és a szerénység volt az, amit értékként hordoztak és amit erősen belém is neveltek.

A menyem ajándéka, hogy kiadta januárban a csokorba gyűjtött verseimet, amelyekben főképpen szüleimnek, apám és anyám szülőföldjének kívántam emléket állítani. Úgy érzem, sok tanulsággal szolgálhat mindannyiunk számára.

Magyar Ágnes

Curriculum vitae

Elter Olivér, Olívia és Evelyn unokáimnak

Krasznajarszkból indult velem egy végehosszanincs vonat. Lomhán cipelte gyomrában a fáradt hadifoglyokat. Gyötrött, kínnal mázolt arcok között egy-egy feleség, nő, s nádkosárban bömböltem én - a négyhónapos csecsemő.

Jeges hóvihár süvöltött végig a tájon. Zord, rideg - de élet, reménnyel teltek lassan a megdermedt szívek: nyolc átkozott, bús év után hazafelé tartott Apám, s vele egy szeplős, zöldszemű kis gimnazistalány - Anyám!

Hogy merre is visz útja, dehogy sejtette még szegény! Otthagyta anyját, otthonát Jakaterinburg egy terén és vakációra indult. Nem tudja még, hogy mostoha, kegyetlen lesz hozzá a sors: anyját nem látja már soha!

Krasznajarszkból indultam én, hol ezrek félték a halált, hol Apám hadifogolyként kis Anyácskámra rátalált. Az életem is ott fogant. Mi hozta létre? Pillanat? Vágy? Szerelem? Vagy magány? Megfejtése örök talány!

De háború és nyomor között egy gyermek földre szállt, hogy hirdesse az életet! Vagy megcsúfolja a halált? Bölcsője nincs, pólyája rongy. Szegény, rosszkor jött kis poronty Gyengécske. Sápadt. Éhezik. Ki tudja, meddig létezik?!

Kolozsvár! Jaj, de messze már... Vig jogász volt itt Apám. Utolsó vizsgái előtt egy komor, baljós délelőtt behívó jött - indulni kell! S már a századdal menetel. Rövid, de szörnyű harc után esett fogságba, fenn Duklán!

Nyolc év... képtelen rémregény!
Hogyan is élte túl szegény?
Flekkítusz, tetű, éhhalál
sok jó bajtársat megtalál -
de ő nem adja meg magát!
Mikor talál egy zongorát
dalárdát szervez. És temet...
Gyóninak zeng gyászzenéket!

Favágó, kocsis, könyvelő,
karmester egyszemélyben ő.
Majd jön egy orosz ezredes
- fia mellé tanárt keres -
így lett latin-görög tanár,
jezsuitáknál tanult Apám.
Aztán szerelem... s jöttem én,
egy nehéz napnak éjjelén...

Négyhónaposként - Szüzanyám
egy marhavagon várt reám!
Benne csecsemő egy vagyok -
de ettől senki nem ragyog!
Anyám-Apám csak küzdenek,
hogyan éljen ez a csöpp gyerek,
Aki számukra drága kincs!
Anyám csak sír, sír. Teje nincs,

hiszen csak koplalt, éhezett.
Úristen! Miben vétkezett?!
Fűrösztés, meleg kis kabát
nem kényeztetették a babát!
Hisz még Szibériában él,
hol negyven fokkal dűl a tél
és gyilkol a fagy, a hideg.
Ezt csecsemő nem éli meg!

Megélte! Isteni csoda!
Habár bágyadt volt mosolya,
kis teste ványadt, súlytalan,
ha sír, már az is hangtalan!
Mindenki érte reszketett!
Ha a csend ráereszkedett,
figyelték halk lélegzetét:
Istenem, ne! Ne vedd el még!

A sorsom sok mindent hozott.
Voltam áldott és átkozott,
megértem jót és szenvedést,
hol simogatást, hol verést -
így lett az életem olyan,
akár egy szomorú regény
mit megkönnyez az olvasó:
Krasznojarszkból indultam én...

...és nyolchónapos lettem én,
mikor átléptünk Vereckén.

Fénytelen csillag

Olyan fenséges, tündöklő az égbolt,
de ez a kis csillag sosem ragyogott!
Körülkerengték óriás égitegyek -
ám a tüzekből lángot nem fogott!

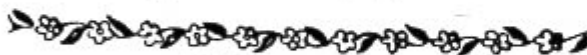
Csak állt, állt szürkén, némán egymagában,
csodálva mind, mi körötte kereng.
Szegény! Fénytelen, vak csillagszemével
millió éve egyedül mereng.

Vad harcok jöttek... szörnyű égi Rémek,
szikrákat szórva mennydörgött az ég -
de ő csak állt, állt rebbenten, ijedten,
reszketve borzadt, félve, hogy elég!

Aztán csend lett. A végtelennek csendje,
melyben a lélek titkon elmerül.
A kis csillag csak érezte, hogy egyszer
csodás bűvölet fényébe kerül,

s a Fénytől egyre ragyogóbb lesz színe!
Ontani kezdte meleg sugarát,
szétosztogatta tévelygőnek, vaknak
valami szent, szép örömmel magát!

Aztán kihunyott. Már nem világít többé!
Fénytelen megint, szürke, nem ragyog.
Lehet, majd egyszer lehullik az égről
és fénytelenül lesz a legnagyobb...

Németh Dezső

Almafában látom

Pörögve hullnak fehér hópihéek.
Táncol a sok karcsú, lenge lányka.
Olvadnak is, a bokrok könnye még
Csorog a vörösen égő tájra.
Ablaküveg fagyvirága nyílik.
Sóhajomtól olvad gyenge szára,
És a lányok könnyeiket hintik
A megrokkant öreg almafámra.
Az odva, mint a mély barlang üreg,
Hallgat halálos titkot meredve,
Csak éjjel huhog a nagy semminek
Veremhangon, életét temetve.
Nézem szánón csupasz, beteg törzsét,
Ráncos kergét, csomós, repedt ágát.
Megéri-e még a zord tél végét? -
Hogy láthassam szép-fehér virágát.
Megéri-e? Megérem-e? - kérdelem.
Hófehér a táj mint a hajam,
S látom benne, amint a fát nézem:
Almafában látom meg magam.

Dr. Domonkos János

Kodolányi két műve

Kodolányi János /1899-1969/ író, a Nyugat utáni nemzedék legrangosabb egyénisége, a 20. századi magyar prózairodalom klasszikusa két fontos művét jelentette meg most egy időben a Pannonia Könyvek Kiadója: Ojbarsz futása c. történelmi regényét és Kelet népe c. tanulmányát.

Kodolányi írói életműve csodálatra méltó. Zseniális alkotóművészete ellentmondásos. Alakja máig kevésbé - illetve rosszul - ismert és nem jelentőségéhez mértén elismert. Életpályájából kitérünk, hogy katolikusnak született, azonban ifjúkorában áttért a református hitre és élete végén, -de még szellemi erejének birtokában- 1968. január 18-án, Árpádházi Szent Margit napján -akiről Boldog Margit címmel a remekbe szabott és számára legkedvesebb történelmi regényét alkotta- saját kérésére /Budapestben a XII. ker. Bőszörményi út 26. szám alatti otthonában/ visszatért a katolikus egyházba.

A nép hibáit ugyanúgy kutatta és felfedte, miként a középosztályét, de észrevette pozitív tulajdonságait is. Munkássága az ormánsági falu és népelet élményvilága hatását tükrözi. Archaizáló nyelvi, stilisztikai elemekkel rendelkező regényei a magyarság-történet sorsfordító eseményeit mutatják be. A honfoglalás és a tatárjárás időszakába vezetik el az olvasót.

Az Ojbarsz futása c. műve az érett Kodolányi nagy történelmi regényeinek legjavához méltó, kiváló alkotás. Első ízben a Sorsunk c. folyóirat 1943. és 44. évfolyamaiban látott napvilágot. Könyv alakjában egészen napjainkig nem volt hozzáférhető. A mostani kiadással -egy önmagában töredékesnek nevezhető, de jelentős Kodolányi alkotás- a honfoglalás kori regényfolyam egy további töredékkel egészül ki.

Kodolányi nem írja ki, de az olvasó okkal feltételezi, hogy az író ebben a prózai munkájában Ojbarsz alakjában Koppányt, az Árpád vérből származó nagyúrnat, a róla megnevezett pogánylázadás /997/ vezér alakjának ifjúkorát ábrázolja.

Tüskés Tibor a könyvecske előszavában kiemeli, hogy Kodolányit eredetileg e regényfolyamában a korabeli két életfelfogás szembenállása foglalkoztatja: -Az egyik oldalon a pogány hit, a honfoglaló magyarok, a táltosok világképe és világmagyarázata áll, a másikon a főként idegen papok által hirdetett vallás, a kereszténység eszmerendszere található. Ezzel Kodolányi a 10. századi magyar történelem fő kérdését, egyben a magyar történelem egy sarkalatos problémáját, sorsfordítóját ragadja meg és mutatja föl.

Ez a regénytöredék annak a folyamatnak a része, mely során Kodolányi írói kifejezőeszközeiben korai írásai naturalizmusától a férfikor érett realizmusán keresztül jut el késői regényei mitikus, szimbolikus megjelenítéséig.

Vajon miért hagyta befejezetlenül Kodolányi János honfoglalás kori regényfolyamát? Milyennek ábrázolta volna a regényciklus Gézáját és Istvánját, vagy milyenné vált volna a férfi Koppány?

A Pannonia Könyvekkel egyidőben, most napvilágot látott reprint /1941/ kötetben a tanulmányíró Kodolányival találkozhatunk. A mű három szerző egy-egy alkotását tartalmaz-

za, Kodolányi János - Várkonyi Nándor - Sötér István : Kelet és Nyugat határán címmel jelent meg. Ebben Kelet népe című írásával Kodolányi a két világháború közti magyar szellemi élet korkérdését veti fel: Mi a magyarság hivatása? Kérdezzétek, fejtegetik manapság.

Európai küldetés: ez az úgynevezett európai kultúra megvédelmezése volna "kelet barbárságával" szemben. Dunavölgyi hivatás: pedig a Dunavölgye körül elhelyezkedett népek megszervezése volna, az ugyancsak "európai", vagy ha úgy tetszik, a "keresztény" kultúra védelmében. A "híd" szerepét is nekünk szánták, a közvetítést: adjuk át Nyugatnak, ami Keleté. Keletnek, ami a Nyugaté. Ami ebből az adom-veszemből megmarad, az a miénk. Kétségtelen -hangsúlyozza Kodolányi-, hogy a magyarság célja, hivatása, küldetése csak egy lehet a jelenben csakúgy, mint volt a múltban, s lesz a jövőben: a megmaradás.

Ha tudjuk mit akarunk, tudnunk kell azt is, honnét jöttünk, kik vagyunk, minő erővel rendelkezünk. Ha tudjuk, hogy meg kell védelmeznünk magyar voltunkat, tudnunk kell mi a magyarság, mi az, ami a sors forgandó kerékküllői közül sohasem hull ki, ami örök.

Végső kicsengésként így figyelmeztet Kodolányi: -Kultúr-bordalékot látunk -hallunk/ színpadon, sajtóban, zenében, rádióban, filmen. Móricz Zsigmond darabja három előadás után lekerül a színpadról. A nemzet első színháza kétszáz sorozatban viszi diadalra az idegen ponyvát.

Már-már alig lehet kimondani az irodalomban is azt, amit magyar lélekről, magyar sorsról, magyar életformáról mondanunk kellene. Kritikai életünk elsorvadt vagy elferdült. -

Kodolányi János megállapításait nem haladta túl az idő. Erdemei maradandóak. Könyvei alkalmasak az olvasás szenvedélyének fölkeltésére és tudatos mederben tartására. A mély esztétikai-filozófiai, magyarság-önismereti, történelmi jelentéstartalmakat hordozó kötetei a kortárs magyar irodalom és irodalomtudomány legújabb elemző vonulatához tartozik. Így elsősorban -a szakemberek érdeklődésén túl- a 20. századi magyar irodalom és szellemi élet jelenségeit értelmezni kívánó, elmélyülésre hajlamos olvasóknak ajánlható.

Kovács Sándor Pál

Fohász Anakreonhoz

Ó! örök-ifjú teoszi lantos,
Anakreon, versed most is igéz.
Lelked örök, bár porlad a tested,
jambusaidból még fel-felidéz.

Szamoszi ó-bor méze ha csurran,
bakhuszi mámor és Vénusz ölel.
Lelkem lelked kelyhében fürdik,
megihlet a Múza, és te jövel...

Vezesd a tollam és add meg a ritmust,
apró örömökről zengjük a dalt!
Bohém poéták, én s Anakreon,
így aratunk majd babért, diadalt.

Németh Erzsébet

versei

Tudom

Borzasztó lesz,
 mikor végleg becsukódik mögöttem
 az ajtó,
 és a feledés dimenziójába lépsz.
 Idősíkok koccannak egymáshoz,
 és elvérzik bennem az emlék.
 Tudom: nem lesz már íze
 több szerelemnek,
 sem illata nélküled a létnek,
 hogy összetörött fele, -
 fele összetörött
 a ragyogó egésznek.
 Lehet, hogy nem jön fel a Nap,
 vagy szálinként kihull a fénye,
 talán leomlik a tavasz temploma,
 nem lesz könyörgés, ima,
 mely feltalál a megvakult égre.
 Csak szelek fújnak majd,
 folyó morajlik, ég dörög,
 hangod csapódik folyton a parthoz.
 Hajad színét meglöpött ködök
 miseruhába öltözött telet kísérek.
 Miattad hallgat el bennem a kín,
 és helyetted ölel át
 az erdőn egy havas ág.

Ébredés

Tél tavasz találkozása...
 Öleli egymást fény és délután.
 Hósapkás fücsomók
 furcsa fintorán
 tűnik február.
 Hiába lapulnak,
 a terep aláaknázott:
 támadást indít a napsugár.
 Lekuporodva
 már jól látható
 mit takar a tavalyi avar.
 Száraz levelek alól
 zöld dallam párolog,
 ásitó fenyőmag,
 törött csigaház,
 katicabogarak langyos pettyei,
 néhány
 merészebb szárnyalás.
 Telet túlélő gondolatok
 apró madarai
 mind magasabban köröznek -
 Szárnyat bont bennem is a lélek.

Hétszer

Hét élű életem
 hétszer-hét küzdelem

Hét húrú énekem
 hétszer-hét félelem

Hét szirmú szerelmem
 hét fényből neveltem

Hétszer nyílt virága
 ráhull a világra

S hétszer-hét halálom
 szívedben találok

Kovács István József

Az én tanító nénimnek

Batka Gyuláné szül. Ósapay Erzsébetnek, az első tanítónak, az 1997. évi pedagógusnap alkalmából.

Szép természetét megtörte a sorsa,
 és kicsit hajlott volt a háta is.
 Kék szemében a tudás csillogott,
 a szeretet... anya volt maga is.

Ahogy ő tanított és mesélt,
 mind kitérült előttünk a világ.
 Körülutaztuk a nagy földgolyót,
 és az asztalon mindig volt virág.

Az egyszeregyet versben mondtuk el,
 sokszor zengett vidám gyermekének.
 A pianínón szálltak a hangok,
 szerelmese lettem a zenének.

Olvasta első suta verseim,
 az asztalon az ütemet kopogtuk.
 Bodzafából faragtunk furulyát,
 nádsípót fújtunk és vigadtunk.

Ó de sok év telt el azóta,
 lebontották a régi iskolát.
 Gyermekkorom kútjába visszanézek,
 oly boldog voltam akkor kis diák.

Tanítóm elment az égi úton,
 itt a szívemben él egy kis virág.
 Sírjára küldöm mély tisztelettel
 e verset is, és mondok egy imát.

Sárközi Árpád

Bizonyítékok híján

Ma este
rajtaütésszerűen
házkutatót tartott nálam
az életszínvonal.
Személyi igazolványomban
húszéves munkaviszonyt,
szekrényemben
viselt ruhákat talált.
Hűtőszekrényemben
mirelit ételt,
néhány konzervet
s íróasztalom fiókjában
kitöltetlen csekk halmát.
Aztán bizonyítékok híján
megszégyenült
és a kulcslyukon keresztül
kö-sző-nés-nél-kül
el-som-for-dált.

Egy szálfá panasza

Magányos szálfá vagyok
az erdőben,
de hamarosan deszkából
asztallá leszek.
Körülülnek a nagybelűek
s jóllaknak hátamon:
aztán dühösen lábamba rúgnak.
Kezdődik a torzsalkodás.
Osztottatok rajtam a kenyeret,
asztal vagyok.
Tanuljátok meg végre nevemet!

Antalfy István

Hajadba fúj...

Hajadba fúj a téli szél,
az ég fürtjeidre havaz,
de kipirult arcodhoz ér
a titkon érkező tavasz.

Hinora Márta

Halotti beszéd

Ha már nem leszek
boríts rám szemfödelet.
Dombok fodrával,
felhők lágy habjával
csipkézd ki utamat.

Nézd a telihold ezüst arcát!
Ő húzott, vonzott, meghatározott,
felemelt és mégis eldobott.
Miért? Nem tudom.
Kellettem? Nem kellett?
Nem tudom.
Küzdöttem, félrelöktek.
Számon kérjem?
Miért.

Nézd! A pázsiton virág nyílik.
Feléd nyújtja kérve szirmait...
S a sírkő.
Két szám csupán.
Mi közte van?
Véletlen talán.

Vántsa Zoltán

Opus 95

A HALÁL az ÉLET része
/ha nem vetted volna észre/

Sárközy Vendel Gergely

Kassákat idézve

Lépve az úton és taposva porát,
lépni, csak lépni, fáradtan haladni,
göröngybe botolva s köre zuhanni,
fölkelve sajogva s haladva tovább,

tovább, mikor a Nap fénysugarai
felhőkbe fulladnak s zivataron át,
amikor fergeteges tűzvipera
csattognak, akkor is előre-lépni,

s ha jó mosollyal, gyöngyözve a reggel,
köszönteni fényt -a víg pirosítót-,
s jó társakkal együtt, közel, melegen,
gonddal kísérni a Napot, -a zuhanót;
a megmaradt almát szétszeletelve,
s a Békéről ércesen énekelve...

Németh Erzsébet

Még ne!

Minden csókban, ölelésben nyűszít a félelem:
lehet, hogy nem érjük meg a holnapot,
a mának pedig mindjárt vége lesz.
Szerelem-szirmok még ne hulljatok!

Fizessen elő a Lantra! Egy évre postaköltséggel együtt mind-
össze 400 Ft. Az előfizetési díjat postautalványon a szerkesz-
tőség címére kell elküldeni.
Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért
szerzői jogdíjat nem fizetünk.
Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

*Fiatal, tehetséges szerzők színvonalas írásait vár-
juk, egy bemutatkozó levél kíséretében!*

LANTRA

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső
Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ady Endre út 5. III/10.
Telefon: 277 7196
Telefon/fax: 277 5309

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Németh Dezső
Szerkesztés, sokszorosítás a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Németh Dezső

Léda üzen

Brüll Adél megtalált verse

Hazug, csúfos versedet olvasva
nem maradhatok szótlán áldozat,
hisz parány-léted én szültem nagygyá,
mikor bíbor szoknyámhoz vontalak.
Mi voltál te? Csak kistollú veréb.
A ténylepény-lapok firkásza,
ha meg nem lát szemem ragyogása,
nem volnál, s ma sem lennél más egyéb.
De nem ez fáj ma. A büszkeségem
mögött a kis árnyék-alak-jeled
maradt meg, de meg nem illettetted a
bíbor színben játszadozó vérem.
A szép palástot is tőlem kaptad.
Szívem szötte sok nem volt éjszakán,
mikor részegen műzsád oldalán
rongyként feküdtél tehetetlenül.

Igen! Régen és titkosan így volt:
társasággal szépítettelek,
s mellemből táplált magyar szavakkal,
már fészkeimből egy veréb is dalolt.
Dalolt, mert hangját a hangom adta.
Repült: adtam pegazusra nyeret -
Nevetek ha emlegetsz szerelmet
ami nem volt, álnokul becsapta
nagyartató lelked kacérságom,
mert öröm volt felszarvazni téged.
A versből fészengő büszkeséged
most páholyból megalázva látom.

Eldobtalak, mert megpuhult tollad.
Síránkozás mit sem ér egy nőnél -
Lettél volna keményebb a kőnél,
de erőd pazarlón szerte-szórtad.
Maradtál hát egy roskadt, vén kujon,
kinek szemén örök hályog vérzik;
verseidben csak a múlt penészlík,
hiába jöttél új magyar lovon.
Nekem nem voltál és nem vagy semmi.
Haj! Régen? Régen nem szeretlek már,
vergődik benned a sebzett madár -

s oly gyönyörű most Lédának lenni.

